

www.e-rara.ch

**Plotini Platoniorum facile coryphæi Operum Philosophicorum Omnium Libri
LIV. In Sex Enneades Distributi**

**Plotinus
Poliziano, Angelo
Dazzi, Andrea
Porphyrius**

Basileæ, MDXXC. [1580]

Universitätsbibliothek Bern

Shelf Mark: MUE Gross O 44

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-74031>

Plotini ennead. tertiae, liber II. De providentia.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [\[Link\]](#)

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [\[Link\]](#)

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [\[Link\]](#)

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [\[Link\]](#)

in rebus sunt duabus, id est, natura & arte disuncta, ubi in una prorsus eademque potentia colliguntur, quæ in anima tua per duas potentias diuiduntur. Per aliam quidem potentiam intelligis atque disputas, per aliam interim corpus alis, singulaque in corpore generas & diffensas: quapropter neque generas quæ intelligis, neque vicissim intelligis quæ tu generas. Mentem vero diuinam cogita eodem prorsus actu, quo & quomodo intelligit, pariter generare, atque vicissim. Sicut lucere atque calere, quæ per duas qualitates sunt in igne, sunt in sole per unam: sic intelligere atque generare in te duo sunt actus per geminas quoque vires, in Deo sunt vnici actus, cui subest & intelligentia quædam anime mundi artis instar, & vegetalis anime mundane potentia loco nature. His vero subest mundi corpus, sic animatum, ita rectum, ut corpus animalis & plantæ. conspirant enim tria hæc inuicem, diuina mens, anima mundi, natura, in quibus omnia mundana sic insunt, ut totum comprehendatur in quolibet. Horum igitur conspiratio radix mundani arboris nominatur, siue radicalis vigor per arborem totus ubique diffusus. In arbore vero mundano res iam ita sunt differentes, ut à radice stipes, ab hoc rami multi, ab his surculi plures, ab his folia pomaque copulurima: in quibus quauis extremis, radice vigor ipse seruatur aptus ad propagandum. In his igitur considerare licet primum mundana omnia, quantumcunque disuncta inter se videantur, inuicem tamen esse connexa, eidemque subnexa principio: deinde facile inter se in actione passionemque posse communicare. Præterea facillime regi ab eodem omnia ubique mente, & in vnum articulatum ad nervi modum cuncta penitus connectente.

ΠΛΟΤΙΝΟΥ

ΕΝΝΕΑΔΟΣ Γ

ΛΟΓΟΣ Β.

PLOTINI

ENNEAD. TERTIAE,

LIBER II.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΠΡΩΤΗ.

De Prouidentia.

Dispositio mundi fit à prouidentia diuine mentis, non præcedente per tempus vel consultante, sed antecedente per ordinem causæ & exprimente mundum modo sigilli naturalis & firmi.

QUOD essentiam compositionemque vniuersi committere casui atque fortunæ irrationale sit, propriumque hominis neque intellectum neque sensum habentis, perspicuum est etiam ante quolibet rationem: quanquam

& de hoc ipso multæ sufficiensque adductæ sunt rationes. Oportet autem à principio disputationem assumentes, considerare modum ipsum, quo hæc omnia fiant, factaque fuerint: præsertim cum in quibusdam quasi non rectè fiant, accidat de totius prouidentia dubitare, vnde nonnullis contigit prouidentiam omnino negare, nonnullis autem affirmare, mundum fuisse à malo artifice constitutum. Missam in præsentia faciamus prouidentiam illam, quæ in singulis faciendis est ratio quædam ante opus, describens quo pacto oporteat fieri, & quo non fieri quicquam eorum quæ facere non expedit. item quomodo nobis adsit aliquid, vel non adsit: quam verò vniuersi prouidentiam appellamus, hanc in præsentia supponentes, quæ deinceps sequuntur congruè connectamus. Si igitur mundum ex quodam tempore, quum prius non fuisset, factum arbitraremur, eandem

A

Tὸ μὲν τῶ ἀτομέτῳ καὶ τύχῃ διδόναι τῷ δὲ τῷ παντὸς τὴν ἐστίαν καὶ σύστασιν ὡς ἄλογον. καὶ αὐτὸς ὅστις ἐτενοῦ ὅτι αἰσθητὸν κεκλιμένον, δηλόν πως καὶ πρὸ λόγου. καὶ πολλοὶ καὶ ἱκανοὶ καταβέβληται δεικνύτες τὸ τοιοῦτον. τὸ δὲ τίς ὁ τρόπος τῷ ταῦτα γίνεσθαι ἐκαστα καὶ πεποιθῶται, ἐξ ὧν καὶ ἐνίων ὡς οὐκ ὀρθῶς γινόμενων, ἀπορεῖν περὶ τῆς τῷ παντὸς προνοίας συμβαίνει. καὶ τοῖς μὲν ἐπὶ ἡλθε, μὴ δὲ εἶναι εἰπεῖν. τίς δὲ, ὡς ὑπὸ κακῆ διμυργῆς ἐστὶ * γεγενημένη, ἡπισκέψασθαι προσήκει αὐτῷ * γεγενημένης θεν καὶ ἐξ ἀρχῆς, τὸν λόγον λαβόντας. πρόνοιαν ποίνω τὴν μὲν ἐφ' ἐκάστῳ ἢ ἐπὶ λόγος πρὸ ἔργου, ὅπως δεῖ γενέσθαι ἢ μὴ γενέσθαι αἰνιτῶν ἐδεόντων παραχθῆναι, ἢ ὅπως τί εἴη, ἢ μὴ εἴη ἡμῖν, ἀφείδω. ἢ τῷ παντὸς λέγομεν πρόνοιαν εἶναι, ταῦτ' αὖτε ὑπομένοντες, τὰ ἐφ' ἐξῆς συνάπλωμεν. εἰ μὲν οὖν ἀπόπιντο * χροὸν πρὸ τῶν οὐκ ὄντων τὸν χρόνον, ἐλέγομεν γεγενῆναι, τὴν αὐτὴν ἀντὶ τοῦ λόγου ἐπιθέμεναι,

μετα, οίαν καὶ ἡ πρὸς τοῖς κατὰ μέρος ἐλέγομεν
εἶναι. περὶ οὖν ἡν καὶ λογισμὸν θεῶν, ὡς
αὐτὸ γένοιτο τὸδε τὸ παῦν, καὶ ὡς αὐτὸ ἀρῆται κα-
τὰ τὸ διωκτὸν εἶναι. ἐπεὶ δὲ τὸ αὐτὸ καὶ τὸ ἑπ-
τε μὴ, ἡ κόσμῳ τῷδε φάμεν παρῆναι, τὴν
πρὸ νοῦν ὁρθῶς αὐτὸ καὶ ἀκολούθως λέγομεν
τῷ παρῆναι, τὸ κατὰ νοῦν * αὐτὸν εἶναι,
καὶ νοῦν περὶ αὐτὸ εἶναι. ἔχῃ ὡς χρόνον περ-
περὶ αὐτὸ ὄντα, ἀλλ' ὅτι παρὰ νῦν ἐστὶ καὶ φύ-
σει περὶ τὸ ἐκείνῳ καὶ αἶπος τῆς, ὡς
χέτυπον οἶον καὶ πρὸ ἀειγμᾶ ἐκόντ' ὅτι τῆ
τῶν ὄντων, καὶ δι' ἐκείνῳ ὄντων καὶ ὑποσέ-
τῳ αἰετὶ, τὸν δὲ τὸν τρέπον. ἡ τῆ νῦν καὶ τῆ ὄν-
τῳ φύσει, κόσμος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς καὶ πρῶ-
τῳ. ἔχῃ ἀφ' ἐαυτῆς. ἔδ' ἀδενῆς τῷ
μερισμῷ. ἔδ' ἐλλειπῆς, ἔδ' ἐπὶ μέρεσι γε-
νόμενῳ, ἀπὲρ ἐκαστὴ μὴ ἀποσπαθέντος τῆ
ὅλῃ. ἀλλ' ἡ πᾶσα ζωὴ αὐτῆς καὶ πᾶς νῦν, σὺ
εἰς ζῶσαι, καὶ νοῦσαι ὅμῃ. καὶ τὸ μέρος παρῆ-
χεται ὅλον, καὶ πᾶν αὐτῷ φίλον, ἔχῃ ὡς ὅταν
ἄλλο ἀπ' ἄλλου. ἔδ' ἑτέρων γεγεννημένων μό-
νον, καὶ τῶν ἄλλων ἀπεξηνομένων. ὅθεν ἔδ' ἀδι-
κῆς ἄλλο ἄλλω, ἔδ' αὐτῶν ἐν ἐκείνῳ. πᾶν
ταχὺ δὲ ὄν σὺ. καὶ τέλει ὄντα, ἔσῃ καὶ πε-
καὶ ἀλλοίωσιν σὺ ἔχῃ. ἔδ' ὡς ποιεῖ ἄλλο εἰς
ἄλλο. τὴν ὡς αὐτὸν ποιεῖ, ἐλλείπον ἔ-
δ' ἐν, τί δ' αὐτὸ λόγος λόγον ἐργάσατο. ἡ νῦν
νῦν ἄλλον, ἀλλὰ τὸ δ' αὐτῆς διώσεται πᾶν
ποιεῖν. ἡν ἄρα σὺ δ' ἔχοντ' ὡς πᾶν, ἀλλὰ
ταύτη ποιοῦντ' ὡς κινεμένη, καθ' ὅτι
καὶ χεῖρον ἐστὶ. τοῖς ὡς πᾶν μακαρίας, σὺ αὐ-
τῶν ἐστῆναι. καὶ τῶν εἶναι. ὅπερ εἰσι, μόνον ὡς
καὶ. τὸ δὲ πολυπραγμονεῖν, σὺ ἀσφαλές,
ἐαυτῆς ἐξ αὐτῶν πρὸς κινεῖσιν. ἀλλὰ ὡς ἔγω
μακαρίον κακῶν, ὡς σὺ τῷ μὴ ποιεῖν, μεγά-
λα αὐτῶν ἐργάζεσθαι, καὶ σὺ τῷ ἐφ' ἐαυτῆς μένειν,
ἔσῃ μικρὰ ποιεῖν.

Τὸ ΦΙΣΤΑΤΑΙ γοῦν ἐκ τῆς κόσμῳ τῆς
ἀληθινῆς ἐκείνης καὶ σὺς, κόσμῳ ὡς τῶν, ἔχῃ
εἰς ἀληθῶς. πολὺς γοῦν καὶ εἰς πλεονῶν με-
μερισμένος, καὶ ἄλλο ἀπ' ἄλλου ἀφρηκός, καὶ
ἄλλότριον γεγεννημένον. καὶ σὺ ἐπὶ φιλία μό-
νον, ἀλλὰ καὶ ἐχθρὰ τῇ διασάσει, ἐκ τῆ ἐλ-
λείψει, ἐξ ἀνάγκης πολέμιον ἄλλο ἄλλω.
ἔδ' ὡς αὐτῷ τὸ μέρος, ἀλλὰ σωζόμε-
νον τῷ ἄλλω, πολέμιόν ἐστιν, ὅφ' ἔσῃ σωζέται.
γέγονε δὲ, ἔχῃ λογισμῷ * τῆς ἰδέας γενεᾶς,
ἀλλὰ φύσεως δευτέρας ἀνάγκης. ἔδ' ἡν ποιεῖ
τὸν ἐκείνῳ, οἶον ἔχοντα εἶναι τῶν ὄντων. πρῶ-
τον γὰρ ἡν, καὶ πολλὰ διώσεται ἔχον, καὶ πᾶ-
σαν καὶ ταύτην πίνω τὴν τῆ ποιεῖν ἄλλο,
αὐτὸ τῆς ζητεῖν ποιεῖσθαι. ἡ δὲ γὰρ αὐτὸς
σὺ εἶχεν, εἰ ἐξήτει. ἔδ' αὐτῶν ἐκ τῆς αὐτῆς ἐ-
σῆας, ἀλλ' ἡν οἶον τεχνίτης, ἀφ' αὐτῶν τὸ πλεονῶν ἔχῃ
ἔχων. ἀλλ' ἐπακτὸν, ἐκ τῆς μαθεῖν λαβὼν τοῦτο:

A prouidentiam poneremus, quam & in singulo-
rum effectione posuimus, praeuisionem videli-
cet quandam ratiocinationemque Dei delibe-
rantis qua conditione potissimum fieret vni-
uersum, & qua ratione quamoptime quoad fie-
ri posset, construeretur. Quoniam verò mun-
dum hunc arbitramur esse quidem semper, nū-
quam verò non esse, meritò prouidentiam con-
sequenter mūdo assignare debemus: hoc ipsum
quod secundum mentem sit, mensque sit ante
ipsum non quasi praecedens tempore, sed quo-
niam hic est à mente, priorque natura mens
est quàm mundus, causaque mens existit mun-
di, ac velut principalis forma atque exemplar;
mundi, inquam, huius velut imaginis per ex-
emplar illud existentis, eodemque modo inde
perpetuò subsistentis. Est autem modus eius-
modi: Ipsa mentis entisque natura mundus est
& verus, & primus, à seipso non distans, neque
conditione vlla diuidua debilis, neque ob defe-
ctum vllum etiam in partibus indigens, quippe
quum nulla pars sit à toto secreta, sed tota ipsi-
us vita, totaque mens in vno viuens simulque
intelligens, etiam partem reddat vt totum, &
omne libimet amicum, vbi aliud non est ab alio
segregatum, neque aliquid solitarium, vel à cæ-
teris destitutum: quò fit, vt alterum non nocet
at alteri, neque etiam si sit contrarium. Quum
verò vbique sit, perfectumque vbique; nimirum
permanet, nec mutationem vllā prorsus admit-
tit: neque enim aliud illic agit in aliud. nam
cuius gratia in aliud agat, quum nihil desit om-
nino. Cur enim ratio illic faciat rationem, vel
intellectus alium intellectum, nunquid ex eo
quod per se possit aliquid facere? At verò ita nō
omnino se bene prius haberet: sed eatenus tēta-
ret facere, mouereturque; quatenus in se nō nihil
deterius esset. Omnino verò beatis satis est cōsi-
stere in seipsis, idque quod sunt dūtaxat existere. At
negociari nō satis est tutū, sed negociātes cogit
digredi à seipsis. Vsq̃ue adeo verò beatū est illud
mūdi huius exemplar, vt nō faciēdo maxima faci-
at, penesque seipsum pmanēdo nō parua pficiat.

A B illo itaq; mūdo uero prorsus & vno mū-
dus hic dependet iam nō verè vnus: multiplex
ergo in multitudinemque diuisus, in quo aliud
ab alio distans alienumque prouenit. Neque ampli-
us hic viget amicitia solum, sed propter distan-
tiam discordia nascitur, atque in ipso defectu alia
iam necessariò alijs aduersantur. Nō enim pars
vlla sibi ipsi sufficit: sed dum salutem sibi qua-
erit aliunde, bellum illi infert ex quo seruat. Factus
est autem non ratiocinatione quadam
concludente faciendū esse, sed necessitate qua-
dam faciente vt secunda natura primā comita-
retur: non enim intelligibilis mūdus talis erat,
vt rerum esse posset extremū. Primum nanque
erat, potestatemque habebat quamplurimā, imò
verò totam, & hāc quidem ad aliud faciendum,
procul ab ea cura quae agere quaerat: alioquin id
suapte natura minimè habuisset, si fortè quaesi-
uerit. Neque ex sua esset essentia, sed foret velut
artifex non habens à seipso quod faciat, sed tan-
quam aduentitium comparans perdiscendū:

II
Mūs hic
ex intelli-
bili nasci-
tur, ex vni-
uerso, vt
animal ex se-
mine: dū mā-
teria ab in-
tellectu pri-
mo simul
animali ra-
tionem acci-
pit seminatē

Intellectus igitur infundens sui aliquid in materiam, immobilis ipse quietusque; consistens omnia fabricauit: id autem est ratio ab intellectu profluens. Sanè quod ab intellectu defluit, ratio est, effluitque; semper quandiu intellectus ipse in rerum ordine permanet. Quemadmodum verò in ratione inserta semini simul omnia in eodemque; sunt, nihilque; cum alio pugnat, aut diffidet, aut impedit, atque; interea aliquid sit in mole, in qua quidem alibi est pars alia, & aliud impeditur, læditurque; ab alio: sic utique; ex vno intellectu rationeque; ab ipso manante pullulauit hoc vniuersum à seipso iam distans: atque; necessariò alia quidem nata sunt amica inter se atque; salutaria, alia verò inimica atque; perniciofa: & partim quidem volentia, partim nolentia inuicem se disperdunt: ipsoque; interitu generationem mutuam operantur. atque; simul harmoniam vnā in his talia patientibus agētibusque; faber instituit, dū singula proprium quiddam sonant: ratio verò in ipsis consonantiam contemperantiamque; ordinis vnā per vniuersa constituit. Est enim id vniuersum non quemadmodū illic intellectus & ratio, sed intellectus ipsius rationisque; participes. Quapropter indiguit consonantia intellectu videlicet simul necessitateque; cōcurrente: & hac quidem ad id quod deterius est trahente, in priuationemque; rationis deflectente: quippe quum ipsa careat ratione, intellectu autem necessitati interim dominante. Intelligibilis enim mundus solū ratio est, neque; fieri potest alter talis, vt sit ratio solū. Quod si quid aliud post ipsum factū est, oportuit minus illo euadere, neque; amplius rationem, neque; rursus quandam duntaxat materiam, alioquin ordine caruisset. prodijt itaque; mixtum. Et profectò illa in quā mūdus definit, materia est & ratio: illud verò vnde exorditur & regitur, anima est mixto perfecta: quam quidem laborare non est putandū, quippe quum ipsa velut præsētia gubernet facillimè totum.

717
Mundus corporeus procedit ab intelligentia diuina modo natura, & quam optimus fieri potest, si totius ipse consideratur.

NEQVE potest quispiā huic mūdo quasi non pulchro iure detrachere, vel quasi non optimus sit omnium quæ esse cum corpore possint: neque; rursus causam per quam mundus est, incusare. Primò quidē cum ex necessitate sit mundus, neque; rationis cōsilio sit constructus, sed à natura prestantiore secundū naturā opus sibi simile generante: deinde neque; etiam si consiliū in causa fuerit, mūdus dedecori est auctori. Ille namque; totū quiddam fecit pulchrum prorsus atque sufficiens, sibi quemet amicū: præterea partibus suis tum maioribus tum minoribus æquè conueniens. Quisquis igitur in partibus vituperat totum, stultè vituperat: siquidem tum partes ad ipsum totum comparando decet considerare num consonent, accommodenturque; toti: tum ipsum totum considerando ad minimas quasque; particulas nequaquam decet aspicere: alioquin id non foret hominis mundum vituperantis, sed quasdam mundi partes ab alijs seorsum accipientis. Quemadmodum si quis totius animalis pilum solū, vel digitulum pedis intueatur, negligens mirum totius hominis spectaculum cōtemplari, & per Iouem

A νῆς πίνω δὲς τί ἐαυτῷ εἰς ὕλιν, ἀτρεμῆς ἔ
ἤσυχος τὰ πάντα εἰργάζεται * ἕτος ὃ λό- * ἕτος δὲ λα-
γος, ἐκ νῆς ῥυεῖς, τὸ γὰρ ἀπορρέον ἐκ νῆς, λόγος. γος ἐκ τοῦ
καὶ αἰὲ ἀπορρεῖ, ἕως αἰὲ παρῶν, ἐν τοῖς ὅσιν
νῆς, ὡς περὶ ὃ ἐν λόγῳ τῷ ἐν τῷ σπέρματι ὁ-
μῶς πάντων καὶ ἐν τῷ αὐτῷ ὄντων, καὶ ἔδε-
νός ἐδενὶ μαχομένους, & δὲ διὰ φερόμενους, & ὃ
ἐμποδὶς ὄντος, γίνεται πῆδη ἐν ὄγκῳ, &
B ἄλλο μὲρ ὁ ἀλλὰ χῆ. ὃ δὴ καὶ ἐμποδίσσει-
ἐν αὐτῷ * ἐπερος ἐπερῶ, καὶ ἀπαναλώσειεν ἄλλ. * ἔτερον
λο ἄλλο. ἔτω δὴ καὶ ἐξ αὐτοῦ νῆς καὶ τῷ ἀπ'
αὐτῷ λόγῳ, αἰετῇ τὸ δὲ τὸ πᾶν, καὶ διέστη. καὶ
ἐξ ἀνάγκης τὰ μὲν ἐγένετο φίλα καὶ παρ-
σῶν, τὰ δὲ ἐχθρὰ καὶ πλεῖμα. καὶ τὰ μὲν
ἐκόντα, τὰ δὲ ἐξ ἀκόντων, ἀλλήλοισ ἐλυμμένα
το. ἐφθιρόμενα γὰρ περὶ, γένεσιν ἀλλήλοισ
εἰργάσατο, καὶ μίαν ἐπ' αὐτοῖς ταῦτα ποιῶσι
C καὶ πᾶσι, ὁμοῦς ἀρμονίαν εἰσέστησάτο. φθι-
γομένων μὲν ἐκαστῶν τὰ αὐτῶν. τῷ δὲ λόγῳ
ἐπ' αὐτοῖς τῷ ἀρμονίαν καὶ μίαν τῷ σῶντα
ξιν εἰς τὰ ὅλα ποιούμενους, ὅτι τὸ πᾶν τὸ δὲ,
ἐκ ὡς περὶ ἐκείνους καὶ λόγῳ, ἀλλὰ μετὰ
χρον νοῦ καὶ λόγῳ. διὸ καὶ ἐδεδῆθη ἀρμονίας
συνελθόντες νῆς καὶ ἀνάγκης. τῆς μὲν, πρὸς
τὸ χεῖρον ἐλκυσσῆς, & εἰς ἀλογίαν φερόσσης.
D * ἀπὸ οὗ καὶ λόγῳ, ἀρχόντος δὲ νῆς ὁμοῦς
ἀνάγκης. ὁ μὲν γὰρ νοητὸς, μόνον λόγῳ, καὶ
οὗ καὶ γένετο ἄλλο, μόνον λόγῳ. εἰδὲ π
ἐγένετο ἄλλο, ἐδεῖ ἐλατῆον * ἐκείνον, καὶ μὴ * ἐκείνους
λόγον, μὴ δὲ αὐτῷ ὕλιν τινὰ, ἀκοσμον γὰρ. μι-
κρόν ἄρα, καὶ εἰς ἀμὴν λήγει, ὕλη καὶ λόγος.
* ὅθεν δὲ ἀρχεται, ψυχὴ ἐφεστῶσα τῷ με-
μιγμένῳ ἦν, * ἐκ δὲ παθεῖν δεῖ νομίζειν ῥᾶ
τα διοικῶσαν τὸ γε τὸ πᾶν, τῇ οἷον παρσῶσα. εἶν

E ΚΑΙ ὅτι αἱ πῆς εἰκότως ἐδεῖ τῷ μέ-
ψαι ὡς ἐκαλῶ. * & δὲ τῷ μετὰ σώμα- * ἢ ἢ μετὰ
τος οὗ καὶ ἀρίστῳ. & δὲ αὐτὸν αἰπὸν τῷ εἶναι σώματος
αὐτῷ αἰπάσασθαι. πρῶτον μὲν ἐξ ἀνάγκης
ὄντος αὐτῷ, καὶ οὗ ἐκ λογισμῶ γενόμενους,
ἀλλὰ φύσεως ἀμείνονος γεννώσης κατὰ φύ-
σιν ὁμοῖον ἐαυτῇ. ἐπεὶ δὲ εἰς λογισμὸς εἴη
ὁ ποιήσας, αἰσχυρῆται τῷ ποιηθέντι. ὅλον
F γὰρ τί ἐποίησε πᾶγκαλον, καὶ αἰταρκες, καὶ
φίλον αὐτῷ. καὶ τοῖς μέρεσι τοῖς αὐτοῦ
τοῖς πεκυρωτέροις καὶ τοῖς ἐλάττωσιν, ὡς αὐ-
τως * προσφόροις. ὁ πίνω ἐκ τῶν μερῶν
τὸ ὅλον αἰπώμενος, αὐτοπος αὐτῇ τῆς αἰτί-
ας. τὰ πᾶν γὰρ μέρη, πρὸς αὐτὸ τὸ ὅλον δεῖ σκο-
πεῖν, εἰ σύμφωνα καὶ ἀρμότιστα ἐκείνῳ. τὸ
πε ὅλον σκοπόμενον, μὴ πρὸς μέρη ἄταμι-
κρά βλεπεῖν. τῷ γὰρ, & τὸ ἐκ σκμον αἰπώμενους,
G ἀλλὰ ἵνα τῷ αὐτῷ χωρὶς λαβόντα, οἷον εἰ παρ-
πὲς ζῶα τείχεα, ἢ τῷ χαμαὶ δακτύλων, ἀμε-
λήσας τὸν πάντα ἀνθρώπον δαμονίαν πινὰ
ὁ ψιν

ὅψιν ἐλέπειν. ἢ νῆ δία τὰ ἄλλα ζῶα ἀφείας, τὸ δ' ἐτελέσας λαμβάνοι, ἢ τὸ ὅλον γένος παρῆς, οἷον τὸ ἀνθρώπων, θεοσίτῳ εἰς μέσον ἀγοί. ἐπεὶ οὖν τὸ γινόμενον ὁ κόσμος ἐστὶν ὁ σύμπας, τῶν θεῶν, ἰαχ' αὐτὰς ἀκέραιας πρὸς αὐτὰς, ὡς ἐμὲ πεποίηκε θεός, καὶ γὰρ ἐκέλευεν ἐγὼ νόμιμον τέλειος ἐκ πάντων ζῶων, καὶ ἰκανὸς ἐμαυτῷ καὶ αὐτάρκης, ὅθεν ὁ δέομεν. ὅτι πάντα σὺ ἐμοί, καὶ φυτὰ καὶ ζῶα καὶ συμπαῖς B πάντων τῶν γυνητῶν φύσις, ἔθροισι πολλοί, καὶ δαίμονων δῆμοι, καὶ ψυχαὶ ἀγαθαί, καὶ ἀνθρώποι δρετὴ δ' αἵμονες. * ὅθεν γὰρ γῆ μὲν κεκόσμηται φυταῖς τε πᾶσι καὶ ζώοις παντοδαποῖς, ἔθροισι θαλάσσης ψυχῆς ἦλθεν δυνάμεις αἱρὸς ἢ πᾶς, καὶ αἰθήρ, καὶ ἔρανός σύμπας, ψυχῆς ἀμοιβή. ἀλλ' ἐκεῖ ψυχὰς ἀγαθαὶ πᾶσαι, ἄστροις ζῶν διδῶσαι. ἔθροισι δ' αὐτὰς ἐρανὸς καὶ αἰδὶν πειθοῖ, καὶ μῆσαι κύκλῳ φερομένη, ἐμφρόνως πειθαρχοῦν αἰεὶ. ὅθεν γὰρ ἐξω ζῆται. πάντα δ' ἐταῖροι ἐφίεται μὲν τὰ ἀγαθὰ, τυγχάνει δ' ἐκατὰ δυνάμιν τιλὲν αὐτῶν ἐκαστα. ἐξήρηται γὰρ πᾶς μὲν ἔρανός ἐκείνη. πᾶσι ἢ ἐμὴ ψυχῇ. καὶ οἱ σὺν μέρεσιν ἐμοῖς θεόν, καὶ τὰ ζῶα δ' ἐπ' αὐτά, καὶ φυτὰ, καὶ εἰ τι ἀψυχὸν δοκεῖ εἶναι σὺν ἐμοί, καὶ τὰ μὲν, ὅτι εἶναι μετέχειν δοκεῖ μόνον τὰ δ' ἐμὴ ζῶα, τὰ δ' ἐμὰλλον, ἐν τῷ αἰδομένῳ. τὰ δ' ἐμὰ λόγον ἔχει, τὰ ἢ πᾶσαν ζωὴν. ὅθεν τὰ ἴσα ἀπαιτεῖν δ' ἐμοῖς μὴ ἴσοις. ὅθεν γὰρ δακτύλῳ τὸ βλέπειν, ἀλλὰ ὁ φθαλμῷ * τῷ π. δακτύλῳ δ' ἄλλο τὸ εἶναι οἶμαι δακτύλῳ, καὶ τὸ αὐτὸ ἔχειν.

Πῦρ δ' εἰς τὸ ὕδατος σβέννυται, καὶ ἔτερον ὑπὸ πυρὸς φθίρεται, μὴ θαυμασθῆς, καὶ γὰρ εἰς τὸ εἶναι, ἄλλο αὐτὸ ἡραγεν, ὅσον ἀχθὲν ὑπὸ αὐτῷ, ὑπὸ ἄλλῃ ἐφθάρη, καὶ ἦλθε ἢ εἰς τὸ εἶναι ὑπὸ ἄλλῃ φθορᾷ, καὶ ἡ φθορὰ δ' αὐτῷ ὅθεν αὐτὸ εἶναι ἔτῳ δεινὸν φέροι. καὶ αὐτὴ τῇ φθαρσίτῳ πυρὸς, πῦρ ἄλλο. τῷ μὲν γὰρ ἀσωμάτῳ ἔρανῷ, ἐκαστον μένει, ὅθεν δ' ἐπ' αὐτῷ ἔρανῷ, πᾶσι μὲν αἰεὶ ζῆ, καὶ ὅσα τιμία καὶ κύρια μέρη. αἱ δ' ἀμείβεσθαι ψυχὰς σώματα, ἔθροισι τε σὺν ἄλλῳ εἶδη γίγνονται, καὶ ὅταν δ' ἐμώηται, ἐξω γένεσθαι εἶσαι ψυχῇ, μετὰ τῆς πάσης ἐστὶ ψυχῆς. σώματα δ' ἐπ' αὐτῷ εἶδ' ὅτι καὶ καθ' ὅλα ἐκαστα, εἴπερ ἐξ αὐτῶν καὶ ζῶα ἐστὶ καὶ τραφῆσεται. ζῶη γὰρ ἐνταῦθα κινεμένη, ἐκεῖ ἢ ἀκίνηται. ὅθεν δ' ἐκίνησιν ἐξ ἀκινήσιος εἶναι, καὶ ἐκ τῆς ἐν αὐτῇ ζωῆς, τιλὲν αὐτῆς γεγονέναι G ἄλλῳ, οἷον ἐμπέσσαν ἐκ ἀτρεμῆσαν ζωὴν ἀναπνοὴν τῆς ἡρεμῆσης ἔσαν ζῶων ἢ εἰς ἄλληλα, ἀναγκαῖα, αἱ δ' ἐπὶ θέσεις καὶ φθοραί.

A perinde ac si quis omnis omnino ceteris animantibus, accipiat abiectionissimum, vel genere quodā toto dimisso velut humano Therpsitem adducat in mediū. Quoniam verò quod factū est, mūdus simul est totus, si mentis aures ad hunc cōuertere libeat, forsan audies ita clamantē: Me proculdubio fecit Deus, atque ego inde factus sum perfectus ex cunctis animalibus constitutus, mihi ipsi sufficiens, mihi penitus satisfaciens, nullius indigus: quoniam omnia sunt in me animalia simul atque plantæ, cunctorum natura generalium, Dij quamplurimi, dæmonum populi, bonorum exercitus animorum, homines virtute felices. Neque enim terra sola ornata quidem est plantis omnibus & omnigenis animantibus, neque tantum usque ad mare potestas animæ se diffudit: aer autem totus & æther totumque cælum anima vitæque caret: verum animæ illic quoque sunt omnes bonæ vitam stellis suppeditantes, reuolutionique cælesti ordinatissimè simul atque sempiternè. Adde & ad imitationem mentis in circuitum agitatæ sapienter circa idem semper: nihil enim quærit extrinsecus. Præterea quæcunque in me sunt, appetunt quidem omnia bonum, singula verò pro facultate propria consequuntur. Dependet enim totum ab illo cælum, tota quinetiam anima mea. Præterea dij qui in partibus meis regnant: item animalia omnia simul & plantæ: denique siquid etiam esse in me videtur inanimum. Tum verò alia quidem essendi tantum participia esse videntur, alia verò viuendi, alia magis sentiendi, alia iam rationem habent, alia totam denique vitam. Non enim æqualia passim in rebus non æqualibus requirere decet: neque ut digitus videat, exigendum, sed oculo id est assignandum: digitò verò aliud quiddam desiderandum. Id autem esse arbitror, ut sit digitus, propriumque officium peragat.

NEMO admirari debet, quod ignis ab aqua extinguatur, & ipse alia sæpe consumatur: etenim aliud quiddam hunc ad suum esse perduxit: nec iniuria à seipso non productus ab alio quoque corrumpitur: quinetiam in esse suum ex alterius corruptione processit, atque interitus ipsi sic se haberi nihil infert iniquum. Item pro extincto igne alius aliquando viget ignis: profectò in cælo incorporeo vnumquodque permanet. In hoc autem cælo totum quidem viuit semper, & quæcunque honoranda sunt & præcipua permanent. Animæ verò vicissim corpora permutantes, alias quidem in alia fiunt specie: & quoties anima potest, extra generationem posita vnà cū vniuersa anima viuit. Corpora verò secundū speciem atque singula secundum tota, siquid ex ipsis & animalia erunt, & nutriuntur: vita enim hic est mobilis, illic autem immobilis. Oportebat sanè motum ex immobili natura prodire, atque ex vita in seipsa vigente, alteram manare quasi spiraculum quoddam vitale quodammodo iam instabile, quod quidem exspiratio quædam sit vitæ quietæ. Animæ liū præterea mutui inter se impetus atque cædes

1111
Nusquam est
purum ma-
lum: nam est
circa corpo-
ra & circa
animas mis-
cetur bonū:

necessario accidunt. non enim nata sunt sempiterna. Nata vero sunt, quoniam ratio totam materiam occupauit, in seipsa omnia possidens, quæ quidem in superno illic cælo consistunt: alioquin vndenam venissent, nisi illic existerent? Proinde mutua hominum inter se iniuriæ ab ipso forsan boni appetitu proficiuntur: quando videlicet bonum consequi non valentes aberrant, aliosque inuadunt. At vero qui egerunt iniuste, pœnas luunt, tum quia ex actionibus prauitatis reportant animam deprauatam, tum quia certo quodam ordine in locum transmittuntur deteriore: nihil enim potest vnquam quod in vniuersi lege ordinatum est effugere. Non est autem, vt quidam putat, ordo propter præuaricationem ordinis institutus, neque lex propter legis transgressionem, quo videlicet propter deteriora fiant illa, nobisq; appareant: imò verò propterea quod ordo hic est aduentitius: & quoniã ordo est transgressio ordinis habet locum, atque propter legem & rationem, & quia existit ratio, accidit legis rationisque transgressio: non ita tamen vt quæ meliora sunt, deteriora fecerint: sed quia quæ indigent, debentque meliora suscipere, sæpe vel suapte natura, vel fortuna, vel impedimento aliunde illato accipere nequeant. Quod enim ordine vtitur aduentitio, id forsitan non assequitur vel interiori vitio, vel propter aliud quiddam ab alio accidens: multa quoque ab alijs patitur, alijs quidem nolentibus, alioque tendentibus. Animalia verò quæ per seipsa spontaneum habent motum, tum quidem tendunt ad meliora: tum verò ad deteriora labuntur. Quærere aut ab ipso met inclinationem lapsuque ad deteriora fortè non decet: exiguum nanque ad labendum momentum ab initio datum, eademque via procedens erratum & plus & maius assidue reddit. Adest quinetiam corpus, atque ex necessitate concupiscentia inest. Præterea quod primo subitoque occurrit, neque statim animaduertitur, atque deprehenditur, electionem quoque ad illud efficit, in quod quis primò fuerit inclinatus. Sequitur tamen sub diuino iudicio pœna: neque iniustum est animus, qui talis est factus, affectioni suæ consentanea pati: neque requirendum est eos fore felices, qui nihil dignum felicitate fecerunt. Boni autē soli felices sunt: nam ob id ipsum sunt, & dij beati.

Confirmat
eadem, docet
nullum posse
de prouiden-
tia con-
queri. Et vn-
de sit malis.

SI igitur animis quoque hoc in mundo datur facultas ad beatitudinem consequendam, non licet de hac regione conqueri, quod aliqui non sint felices, sed eorum imbecillitatem potius criminari, quod strenue certare non valeant, vbi virtutis præmia proposita sunt. Quis enim iuste conqueratur, eos qui nondum facti sint diuini, vitam non habere diuinam? Proinde paupertas & morbus bonis quidem viris momenti nihil habent, malis verò vtilia sunt. Quinetiam necesse interdum est ægrotare, quæ corpora habeamus. Nec inutilia hæc sunt omnino ad ordinem ipsum communem ac plenitudinem vniuersi: nempe quemadmodum corruptis quibusdam ratio ipsa mundi rerum arti-

A & δὲ γὰρ αἰδία ἐγένετο. ἐγένετο δ' ἐ, ὅτι λόγος πᾶσαν ὕλην κατελάμβανε, καὶ εἶχεν ἐν αὐτῇ πάντα, ὄντων αὐτῶν ἐκεί, ἐν τῷ ἄνω ἔραν. πόθεν γὰρ ἀνῆλθεν, μὴ ὄντων ἐκεί; ἀνθρώπων δὲ εἰς ἀλλήλους ἀδικίαι, ἐχοεῖν μὲν αὐτὰίαν, ἐφασιν τοῦ ἀγαθοῦ. ἀδυναμία δὲ ἔτυχεν σφαλλόμενοι, ἐπ' ἄλλας τρεπόν). ἰσχυροὶ δ' ἀδικουῖτες δίκας κακωόμενοι τε τῆς ψυχῆς, ἐνεργείας κακίας, πεπιο-
B ται τε εἰς τρόπον χείρονα. & γὰρ πόποτε ἐκ φύγῃ μὴ δὲ τὸ παχύνει ἐν τῷ τῷ παντὶ νόμῳ. ἐπὶ δ' ἐ, & διὰ τὴν ἀπαξίαν τάξιν, & δὲ διὰ τὴν αἰομίαν νόμῳ, ὡς τις οἰεταί, ἵνα γῆροιο ἐκείνα διὰ τὰ χείρω, καὶ ἵνα φαίνοιο. ἀλλὰ διὰ τὴν τάξιν ἐπακλόν ἔσαν. καὶ ὅτι τάξιν, ἀπαξία καὶ διὰ τὸν νόμον καὶ λόγον καὶ ὅτι λόγῳ, ὡς ἀνεμία καὶ αἰοία
C & τῶν βελτιόνων τὰ χείρω πεποιηκότων, ἀλλὰ τῶν δέχεσθαι δοσμένων τὰ ἀμείνω, φύσει τῇ αὐτῶν, ἢ σωτηρία καὶ καλύσει ἀλλων δέχεσθαι & δὲ διωκμένων. τὸ γὰρ ἐπακλῶν χρώμενον τάξιν, τὰ αὐτὰ τυχοί, * & δὲ αὐτὸ πᾶρ αὐτῶν, ἢ δὲ ἄλλο πᾶρ ἄλλων. πολλὰ δὲ ἐπ' ἄλλων πύσχει, καὶ ἀκόντων τῶν ποιοῦντων, καὶ πᾶρ ἄλλο ἱεμένων. τὰ δὲ δι' αὐτὰ ἔχοντα κίνησιν αὐτῶν ἔσπον ζῶα, ῥέ-
D ποι αὐτῶν, ὅτε μὲν πᾶρ τὰ βελτίω, ὅτε δὲ πᾶρ τὰ χείρω. τὴν δὲ πᾶρ τὰ χείρω τροπὴν πᾶρ αὐτῶν ζητῶν, ἵσως ὅτι αἰσίων. ὀλίγη γὰρ τροπὴ κατὰ δέχας γῆροιο, * ποιεῖται * ποιεῖται ταύτη, πλεον καὶ μείζον τὸ ἀμαρτανόμενον αὐτῶν ποιεῖ καὶ σῶμα δὲ σώζει καὶ ἐξ αἰάγκης ἐπιθυμία. καὶ παροφθὲν τὸ πρῶτον καὶ τὸ ἐξ αἰφνης, καὶ μὴ αἰαληφθὲν αὐτίκα, καὶ αἰρεσιν εἰς ὃ τις ἐξέπεσεν ἐργάσασθαι, ἔπεται γεμῆν δῆκη, καὶ ὅτι ἀδικον ριόνδε γῆροιο, ἀκόλῃ παρὰ τὴν διὰ τὴν εἰς & δὲ ἀπαιτητέον τῶν τοῦ διδαιμονεῖν ὑπάρχειν, οἷς μὴ ἐργασθαι διδαιμονίας αἰσίων. οἱ δὲ ἀγαθοὶ μόνον διδαιμονες. διὰ τὸ γὰρ, καὶ θεοὶ διδαιμονες.

E Εἰ πίνω καὶ ψυχῆς ἐν τῷ δὲ τῷ παντὶ ἐξέστιν διδαιμονεῖν εἶναι, ἢ πινες μὴ διδαιμονες, ὅτι αἰπατέον τὸν τόπον ἀλλὰ τὰς ἐκείνων ἀδυναμίας, & διωκείσας καλῶς ἐναγωνίσασθαι. & δὲ ἀθλαδρετῆς πᾶρ καίται. καὶ μὴ θείας δὲ γῆροιο θείον βίον ἐχειν, πᾶρ δὲ πᾶρ δὲ κακοῖς, συμφορὰ. καὶ αἰάγκη νοσεῖν, σώματα ἔχουσι. ἔσται αἰάγκη δὲ & δὲ ταῦτα πάντα πασιν εἰς σώματα καὶ σωτηρίωσιν τοῦ ὅλου. ὡς γὰρ φησὶν ῥέντων τινῶν, ὁ λόγῳ ὁ τοῦ παντός κατε-
F
G
fex ad

χρησιμὸν τοῖς φθαρταῖς εἰς γήρεσιν ἄλλων. ὅ-
θεν γὰρ ὁ δαμῆς ἐκφύγει, τὸ ὑπὸ τῆς κα-
ταλαμβάνου, ἔτω καὶ κακωθέντι σώ-
ματι καὶ μαλακισθείσης δὲ ψυχῆς τῆς
τὰ τοιαῦτα πασχούσης, τὰ νόσοις καὶ κακίᾳ
καταληφθέντι, ὑπεβλήθη ἄλλω ἑρμῶ,
καὶ ἄλλῃ τάξει. καὶ τὰ μὲν αὐτοῖς σωτηρίας
τοῖς παθόντι, οἷον πένεια καὶ νόσος. ἡ δὲ κα-
κία, εἰργάζετο πρὸς τὴν ὅλην, ὡς δὲ
δείγμα δίκης γυμνῆς, καὶ πολλὰ ἐξ αὐ-
τῆς χρησιμαὶ ὡφελόμεναι. καὶ γὰρ ἐργηγο-
ρότης ἐποίησε, καὶ νοῦν καὶ σώεσιν ἐγείρει,
πονηρίας ὁδοῖς ἀντιπαθεμένους. καὶ μαν-
θάνειν ἢ ποιεῖν, οἷον ἀγαθὸν ἀρετῇ, ὡς δὲ
κακῶν, ὧν οἱ πονηροὶ ἔχουσιν. καὶ ὁ γέγονε τὰ
κακὰ, διὰ ταῦτα. ἀλλὰ ὅτι χρηστὴ καὶ αὐ-
τοῖς εἰς δέον, ἐκείπερ ἐγένετο, εἰρηται. τῆς
ἢ δυνάμεως μεγίστης, καλῶς καὶ τοῖς κακοῖς
χρησάμεν δυνάμεναι. καὶ τοῖς ἀμόρφοις γυμνέ-
νοισι, εἰς ἑτέρας μορφὰς χρησάμεν, ἱκανῶς εἶ-
ναι. ὅλως δὲ τὸ κακὸν, ἐλλείπειν ἀγαθῶς θε-
τίον. ἀνάγκη δὲ ἐλλείπειν εἶναι ἐν ταῦτα ἀ-
γαθῶς, ὅτι ἐν ἄλλω, τὸ οὐκ ἄλλο ἐν ᾧ ἐστὶ τὸ
ἀγαθόν, ἐπεὶ ἀγαθὸν ὄν, ποιεῖ τὸ ἐλλείπειν.
τῆς γὰρ οὐκ ἀγαθὸν ἦν. διὸ ὅτε ἀπολεσάμεν
τὰ κακὰ, ὅτι τε ἄλλα ἄλλων ἐλάττω πρὸς ἀ-
γαθῶς φύσιν. ἔπειτα τε ἄλλα τοῦ ἀγαθῶς, πρὸς
αἰτίαν τῆς ὑποστάσεως ἐκείνης λαβόντα, τοῖ-
αῦτα δὲ γινόμενα τῶ πτόρω.

Τὸ δὲ πτόρ ἀξίαν, ὅταν ἀγαθοὶ κακὰ
ἔχουσιν. φαῦλοι δὲ τὰ ἐναντία. τὸ μὲν λέγειν
ὡς ὁ δὲ κακὸν τῶ ἀγαθῶ, ὁ δὲ αὐτῶ φαῦ-
λῶ ἀγαθόν, ὁρθῶς μὲν λέγεται. ἀλλὰ διὰ
τὴν μὲν πτόρ φύσιν τῆς, τὰ δὲ κατὰ φύ-
σιν τῶ πονηρῶ. πῶς γὰρ καλῶς νέμειν ἔτως;
ἀλλὰ εἰ τὸ κατὰ φύσιν ὁ ποιεῖ περὶ δίκην
πρὸς τὸ δίδαι μὲν, ὁ δὲ αὐτὸ πτόρ φύ-
σιν * ἀφαιρεῖται τῆ κακῆς τῆς ἐν φαύλοις,
τὴν ἀφαιρεῖ, τὸ ἔτως, ἢ ἔτως; ὡς περὶ ὁ δὲ εἰ ὁ
μὲν καλὸς τὸ σῶμα, ὁ δὲ αἰσχρὸς ὁ ἀγα-
θός. ἀλλὰ τὸ πτόρ καὶ ἀνάλογον καὶ τὸ κατὰ
ἀξίαν, ἐκείνως αὐτῶ, ὅντι οὐκ ἐστὶ. περὶ οὐσίας
δὲ δόξης ἐκείνῳ. καὶ μὲν ἐπὶ τὸ δὲ πτόρ
τας εἶναι ἐπὶ ἀρχοντας τῶν πτόρων, πτόρ κα-
κῆς τῆς δὲ ἐπὶ κακῆς δόξης εἶναι, ὁ δὲ πτόρ
τα ἦν, ὁ δὲ εἰ περὶ δίκην ταῦτα μὴ φέρει εἰς
ἀγαθῶς ἐκ κακῆς κλήσιν. καί περὶ ἐπὶ αἰομῶτα-
τα αὐτῶ πτόρ ἀρχων πονηρῶς. ἐπὶ πτόρ ὅτι
ἐν πτόρ οἱ κακοὶ; ἐπὶ οἱ αἰσχρὰ δρῶσιν,
αἰσχμαλώτης λαβόντες; πάντα γὰρ ταῦτα ἀ-
πτόρ πτόρ, ὅπως περὶ οὐσίας ἔσσης γίνεσθαι. ἐπὶ
πτόρ τὸ ὅλον ἐπὶ πτόρ δὲ, ὅτι οἱ πτόρ μέλλοντα
πτόρ, ἀλλὰ ἐπὶ μέρῳ ὁρθῶς ἔχῃ τὰ πτόρ ἐν δὲ
πτόρ αὐτῶ, καὶ μάλα οἱ πτόρ ἐμψυχὰ καὶ ζῶντα

A fex ad aliorum vititur genituram (nihil enim
visquam effugere potest, quin ab hac ipsa com-
prehendatur) sic & deprauato corpore, & ani-
ma passionibus eiusmodi languida, quæ mor-
bis prauitateque occupata fuerunt, mox sub a-
lia serie & ordine comprehenduntur, & alia qui-
dem ipsis conferunt patientibus, sicut pauper-
tas atque morbus. prauitas autem vitile quid-
dam affert ad vniuersum, facta videlicet iuris
B ipsius exemplum, multa que ex se vitilia pariet
reddit enim animos vigilantes, efficitque vt di-
ligenter excogitent, qua via potissimum à præ-
cipitio prauitatis valeant declinare. Facit rur-
sus vt quantum bonum virtus sit, comparatio-
ne malorum vitiosos animos affligentium co-
gnoscamus, neque propter hæc facta sunt ma-
la: sed dictum est, ipsam mundi artificem ratio-
nem malis postquam facta sunt, opportunè ad-
modum vti solere: id autem maximè potesta-
C tis est, malis etiam bene vti valere. Posse quin-
etiam rebus, quæ informes iam factæ sunt, vti
ad formas alias generandas: omnino verò ma-
lum existimare debemus boni defectum. Ne-
cesse autem est hic boni defectum accidere, quo-
niam est in alio. Ipsum itaque aliud in quo bon-
um est, quum diuersum sit à bono, infert boni
defectum: id nanque non erat bonum. Quæ
propter, vt Plato inquit, Impossibile est mala
penitus extirpari, quoniam & alia alijs inferiora
D sunt ad ipsam boni naturam, & alia diuersa
sunt à bono, subsistentiæ suæ causam inde fors-
tita, taliaque euaserunt, propterea quod à bo-
no remotissima prouenere.

AD id verò quod uidetur præter dignita-
tem sæpe contingere, quando vel boni mala,
vel mali bona reportant, rectè vtique respon-
debitur, nihil vel bono malum accidere, vel
malo contingere bonum. Cæterum quæri po-
test, cûr nam multa præter naturam bono ho-
mini accidant, multa verò naturæ consentanea
prauo contingant? Qua enim ratione recta
distributio hæc esse potest? Verum si quod se-
cundum naturam est, neque felicitatis quicquā
addit bonis, neque mali quicquam demit pra-
uis, atque quod præter naturam non demit quic-
quam bonis: quidnam interest, sic ne, aut sic po-
tius se habere? Quæmadmodum neque si malus
quidem pulchro sit corpore, bonus verò defor-
mi: veruntamen decorum atque consentaneum,
F & quod pro dignitate dici potest, modo illo po-
tissimè fieret, quo nunc minimè sit: optimæ ve-
rò prouidentiae erat ita instituisse. Præterea ma-
los quidem esse dominos principesque ciuitatû,
probos autem seruos minimè decuit: neque etiā
si hæc vel bono vel malo nihil addant, profecto
princeps iniquus, iniustissima patrat facinora.
Quid verò? quod scelesti in prælio superant, ad-
uersusque captiuos turpissima quæque committunt?
Hæc omnia dubitare cōpellunt, qua ratione re-
gnante prouidentia fiant: & si ad ipsum totū spē-
G ctare debet quisquis est aliquid effecturus: ve-
rum tamen partes quoque quod eis expediat, affe-
qui debent, præsertim vbi animatae sunt vitæque

VT
Confirmat
eandem mo-
nem auctoris.

* ἀφαιρεῖται

habent, præcipuè si rationem. Denique probabile est prouidentiam se per cuncta porrigere, idque eius officium esse, vt nihil prorsus alibi negligat. Quamobrè si totum huc mundum ab intellectu dependere cõcedimus, virtutemque mentis se per omnia fundere, conandum est omnino, quo pacto singula hæc bene se habeant, demonstrare.

VII.
Dat principia respon-
dendi. Tractat
quoque de cõ-
ditiõne hu-
manis mundi
primo dege-
nerante: &
de libero ani-
marum arbi-
trio.

PRINCIPIO nos latere non debet, quando pulchritudinem in mixto quærimus, non esse omnia exigenda, quæ pulchritudo continet in natura non mixta, neque in rebus sequentibus primas esse quærendas: sed quandoquidem mundus habet corpus, concedendum ab ipsa natura corporis, vniuerso nonnihil accideret: item ab ipsa ratione eatenus expetendum, quatenus mixtum suscipere potest, quasi satis fuerit factum, si nihil ex his quæ potest capere desit. Quemadmodum si quis in terris hominem pulcherrimum contempletur: nec tamen oportere existimet, hunc ipsi qui in mente est homini eundem fore, sed satis ab auctore factum putet, si hominem hunc quamuis in carnibus, nervis, ossibus sit, tamen ratione complexus est, vsque adeo vt hæc quoque pulchra reddiderit, effeceritque, vt ratio super materiam se diffunderet. His itaque concessis, deinceps ad quæsitâ progrediendum. Fortè enim in his admirandum prouidentiam munus, mirabilemque potentiam mundi huius artificem inuenire poterimus. Profectò circa illas animarum actiones, quæ in ipsis animabus collocantur, quando agunt deteriora, velut quando iniquæ animæ alias lædunt: vel quando iniquæ iniquas, nisi fortè quispiam prouidentiam prauitatis earum causam esse velit, nunc decet ab ipsa prouidentia rationem facti retractationemque exigere, quin potius causam referre in eligentem. Dictum nanque est, animas quoque oportere proprias motiones habere. Item non animas solum nunc esse, sed iam animalia: præterea non esse mirandum, quando tales quædam sunt, vitam quoque talem habere congruè consequentem. Non enim ex eo quod mundus erat, huc venerunt, sed ante mundum habuerunt, vt mundi quandoque forent, mundana curarent, sistendi causæ forent, gubernarent, efficerent, quocunque id modo facerent, siue præsidendo ex se nonnihil attribuentes, siue immergendo se dederent, siue aliæ quidem sic, aliæ verò aliter id efficerent. Non enim id agitur in præsentia, sed quomodocunque se res habeat, prouidentiam non esse culpandam. At quando quis consideret malorum comparisonem ad contrarios, videlicet bonos quidem esse pauperes, malos autem diuites, ac plerumque deteriores plus admodum in his possidere, quæ humanæ naturæ necessaria sunt. Item dominari, & ciuitates gentesque occupare, quidnam dicet? An fortè prouidentiam vsque ad terras minimè peruenire? Veruntamen cum cetera ratione fiant omnia, testimonio id ipsum est ad terram vsque descendere: etenim animalia & plantæ rationem & animam vitamque participat: forsan huc vsque peruenit quidem, sed non dominatur. Verum cum vniuersum hoc vniuersum

A ἔχει, ἢ καὶ λογικὰ ἦ, ἐπὶ τὴν πρόνοιαν δὲ ἵπτα πάντα φθάνειν. ἐπὶ τὸ ἔργον αὐτῆς τῆς ἑναι, τὸ μηδὲν ἡμεληκέναι. εἰ ἔν φαμεν ἐκ νῦν τόδε τὸ πᾶν ἡρτῆσθαι, καὶ εἰς ἅπαντα ἐληλυθέναι τὴν δυνάμιν αὐτῆς, περὶ αὐτῆς δὲ δεῖ κινῆσθαι, ὅπῃ ἑκάστῃ τῶν καλῶς ἔχει.

ΠΡΩΤΟΝ τὸ νῦν ληπτόν, ὡς τὸ καλῶς ἐν τῷ μικρῷ ζητοῦντας, καὶ μὴ πάντῃ ἀπατεῖν, ὅσον τὸ καλῶς ἐν τῷ ἀμικρῷ ἔχει, μὴ δ' ἐν δούλοισι ζητεῖν τὰ πρῶτα. ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ σῶμα ἔχει, συγχωρεῖν καὶ τῷ τῆς ἑναι εἰς τὸ πᾶν, ἀπατεῖν δὲ τῷ τῆς λόγου, ὅσον ἡ δυνάμις δεξάσθαι τὸ μίγμα, εἰ μηδὲν τῆς ἐλλείπει, οἷον εἰς ἐσκόπει τὸν ἀνθρώπον τὸν αἰσθητὸν ὅς τις κάλλος. ὅτι αὐτὸς δὴ πᾶσι ἐν νῷ ἀνθρώπῳ, ἡξίωσε τὸν αὐτὸν εἶναι. ἀλλ' ἐκείνο ὁποδεδέχθαι τῆς ποιητῆς. εἰ ὅμως εἰς σαρξὶ καὶ νόμοις καὶ ὁσίοις ὄντα, κατέλαβε τὸν λόγον, ὡς τε καὶ ταῦτα καλλυῖται καὶ τὸν λόγον δυνάμει ἐπανελεῖν τῇ ὕλῃ. ταῦτα πῦν ὑπομένον, καὶ περὶ τὸ ἐν τῷ, ἵπτα τὰ ἵπτα μένους. τίχα γὰρ αὐτῶν ἐν τῆς τῶν θυμασὸν ὄροιμεν, τῆς προνοίας καὶ τῆς δυνάμεως, πᾶσι ἑνὶ πέσει τὸ πᾶν τόδε. ὅσα μὲν οὖν ἔργα ψυχῶν, ἀδὴ ἐν αὐταῖς ἵσταται ταῖς ἐργαζομέναις τὰ χεῖρα, οἷον ὅσα κακαὶ ψυχῆς ἀλλας ἐβλάψαν, καὶ ὅσα ἀλλήλας αἰ κακαὶ εἰ μὴ ἐξ κακῶς ὅλως αὐτὰς εἶναι, τὸ προνοεῖν αἰπῶτε, ἀπατεῖν λόγον, & δὲ δυνάμει προσήκει, αἰτίαν ἐλομένη διδόντας. εἰρηται γὰρ ὅτι καὶ ψυχῆς κινήσεις οἰκίας ἔχειν, καὶ ὅτι οὐ ψυχῆς μόνον, ἀλλὰ ζῶας ἡδὴ καὶ δὴ καὶ ἑδὲν θυμασὸν ἔσας ὁ εἰσιν, ἀκόλῃον βίον ἔχειν. & δὲ γὰρ ὅτι κόσμος ἦν ἐληλύθαισιν, ἀλλὰ περὶ κόσμος, τὸ κόσμου εἶναι εἶχον, καὶ ἵπτα μελεῖσθαι καὶ ὑφιστάσθαι, καὶ διοικεῖν, καὶ ποιεῖν ὅς τις τρέπῃ. εἴτε ἐφ' ἑσῶσαι καὶ διδῶσαι πᾶσι αὐτῶν, εἴτε κατιοῦσαι. εἴτε αἰ μὲν ἔσως, αἰ δ' ἔσως. & γὰρ αὐτῶν περὶ τῶν, ἀλλ' ὅτι ὅπως ποτ' αὐτῶν, τίς γε πρόνοιαν ἵπτα τῶν & μεμπτόν. ἀλλ' ὅταν πρὸς τῆς ὑπ' ἐναντίους τὴν πᾶσι τῶν κακῶν τῆς θεωρῆς, πρὸς τῆς ἀγαθῆς, καὶ πονηροῦς πλουσίης, καὶ πλεονεκτοῦντας, ἐν οἷς ἔχειν δεῖ ἀνθρώπους ὄντας τῆς χεῖρας, καὶ κρατοῦντας, * καὶ ἐφ' ἑαυτῶν, καὶ τὰ ἐδὲν, ἐπὶ τῶν πόλεις. ἀρ' οὐ ὅτι μὴ μέλει γῆς φθάνει, ἀλλὰ τῶν ἄλλων γινόμενων λόγων μαρτύρον τοῦτο καὶ μέλει γῆς εἶναι. καὶ γὰρ ζῶας καὶ φυτὰ καὶ λόγους καὶ ψυχῆς καὶ ζῶας μεταλαμβάνει. ἀλλὰ φθάνεισιν, & κρατεῖ. ἀλλὰ

* καὶ αὐτῶν

ζῶα εὐδὲς ὄντες τὰ πάντες, ὁμοίον αὖ ἥσιοι, ἅπας κεφαλὴν μὲν ἀνθρώπων καὶ πρὸς ὥπον ὑπὸ φύσεως καὶ λόγῳ γίνεσθαι λέγοι κρατοῦντος, τὸ δὲ λοιπὸν ἄλλαις αἰαθεῖν αἰτίαις, τύχαις, ἢ ἀνάγκαις, καὶ φαῦλα διὰ τῆς τοῦ δι' ἀδυναμίαν φύσεως γεγονέναι· ἀλλ' ἔστι ὅστις ἔστι σεβὲς ἐνδόντας ἴσῃ καλῶς ταῦτα ἔχειν, καταμέμψεσθαι τῷ ποιήματι.

ΛΟΙΠΟΝ δὲ ζητεῖν, ὅπως καλῶς ταῦτα ἔως ἰσχυρῶς μετέχει ἡ ὁπῇ μὴ, ἢ ἔκκαλῶς. πάντες δὲ ζῶα τὰ μὲν αἰὶν πρὸς ὥπον ἔκ κεφαλῇ καλῶς τὰ δὲ μέσση κατὰ, ὅσα ἴσα· ἀνθρώποι δὲ, ἐν μέσῳ καὶ κατὰ. αἰὶν δὲ ἔργον, καὶ οἱ ἐν αὐτῷ θεοὶ καὶ τὸ πλεῖστον τῶ κόσμου, θεοὶ καὶ ἔρανός πᾶς κύκλῳ· γῆ δὲ, οἷα κέντρον, καὶ πρὸς ἐν πτωπῶν ἄστρον. θεωμάζεται δὲ ἐν ἀνθρώποις ἀδικία, ὅτι ἀνθρώπων ἀξιοῦσιν ἐν τῷ παντὶ τὸ τίμιον εἶναι, ὡς ἔδεινός ὄντος τοφωτέρου. τὸ δὲ κατὰ ἀνθρώπου ἐν μέσῳ θεῶν καὶ θηρίων, καὶ ῥέπει ἐπ' ἅμφω. (ὁμοίῳ) οἱ μὲν τῷ ἐτέρῳ, οἱ δὲ τῷ ἐτέρῳ. οἱ δὲ μεταξὺ εἰσιν οἱ πολλοὶ, οἱ δὲ κακωθέντες εἰς τὸ ἐγγύς ζῶων ἀλόγων ἐθελῶν ἵεναι, ἔλκυσσιν μέσσης, ἐβιάζονται, οἱ δὲ βελτίους μὲν εἰσὶ τῷ βιάζομένων. κρατοῦν) γὰρ μὲν ὑπὸ τῶν χειρόνων. * ἡ εἰς χεῖρας ἐαυτοῦ, ἐκ εἰσιν ἀγαθοί, ἔστι δὲ πρὸς ἀποδοῦσαν αὐτοῦ μὴ παθεῖν. εἰ οὐκ αἰσθάνονται ἀσκήσαντες μὲν τὰ σώματα, τὰς δὲ ψυχὰς ὑπὸ ἀπαίδουσίας τῶν χειρῶν γινόμενοι ἐν πάλῃ κρατοῦν τῇ μὴ τε τὰ σώματα, μὴ τε τὰς ψυχὰς πεπαίδουμένων, καὶ τὰ σίτια αὐτῶν ἀρπάζουσιν, καὶ τὰ ἡμέτια αὐτῶν τὰ ἀβρὰ λαμβάνουσιν, πᾶν αὐτὸ πρᾶγμα ἢ γέλωτος εἴη, ἢ πᾶς ἐκ ὀρθὸν καὶ τὸ νομετέλει συγχωρεῖν, ταῦτα μὲν πάσχειν * ἐκείνον δὲ δίκην δὲ γίαις καὶ τρυφῇ διδόντας, οἱ δὲ ποδὲς εἰσὶ γυμνασίῳ αὐτοῖς, οἱ δὲ ὑπὸ δὲ γίαις καὶ τῇ ζῆλῳ μαλακῶς καὶ ἀνεμίνως περὶ ἑαυτοῦ ἀρνας καταπιπνύοντες, * κύκλῳ ἀρπαγῆς εἶναι. τοῖς δὲ ταῦτα ποιοῦσι, πρῶτος μὲν δίκη, τὸ λύκειν εἶναι, καὶ κακοδαίμονιν ἀνθρώποις εἶτα αὐτοῖς καὶ κατὰ ἀπαθεῖν χρεῶν ὅν τινα. * ἔστι γὰρ ἐστὶν ἐν ταῦτα, τοῖς κακοῖς γενομένοις ἀποθανεῖν. ἀλλὰ τοῖς αἰετῶτεροις ἐπεὶ, ὅσα καὶ λόγον καὶ φύσιν χεῖρα τοῖς χεῖρα σιτοῖς ἢ ἀμείνοσι, τὰ ἀμείνω, ἀλλ' ἔστι τὰ πιαῦτα παλαιστρα παρδία γὰρ ἐκεῖ. εἰ δὲ γὰρ μεζόνων τῷ παίδων μετὰ ἀνδρίας ἀμφοτέρων γινόμενων, ἀμφοτέρους μὲν ζώννυσθαι ἢ δὴ καὶ ὅπλα ἔχειν καὶ ἡ θεὰ καλλίς, ἢ κατὰ πάλλας γυμνάζοντι. νῦν δὲ οἱ μὲν ἀσπλοιοὶ, οἱ δὲ ὀπλοιδέντες, κρατοῦσιν. οἷα οὐ θεόν, εἰδὲ ὑπὲρ τῶν ἀπολέμων αὐτὸν μάχεσθαι. σώζεσθαι γὰρ ἐκ ἀπολέμων Φησὶ δὲ ὁ νόμος ἀνδρίζομένους, ἀλλ' ὅσα ἐκχόμενους. οὐ δὲ γὰρ

A mal sit, perinde id se haberet ac si quis dicat, caput quidem faciemque hominis a natura fieri, ratione videlicet seminaria superante: reliquum verò alijs quibusdam attribuat causis siue fortuitis, siue etiam necessarijs, ideoque esse deteriora: vel etiam ob naturæ imbecillitatem talia provenire. At verò neque sanctum est, neque pi-um concedere, hæc non pulchrè disponi, unde opificiū simul atque opificem criminari cogaris.

B RELIQUVM est, ut quæramus, quomodo hæc rectè se habeant, ordinemque teneant, vel si quo pacto nequaquam, vel potius haud malè. *VIII Respondet dubitationibus.* Omnis autem animalis suprema quidè, scilicet caput, & facies, pulchriora sunt, media verò & infima minus. Homines autem in medio inferiori: sunt. At in sublimi cælum, dij: cælestes & mundi plurimum dij tenet, omnesque in circuitu cælum: terra verò quasi centrum, & velut vna quædam ex stellarum numero. Miratur profectò plerique hominè iniuste viuere: propterea quòd hominem in vniuerso existimant apprimè venerandum, quasi nihil omnino sit sapientius. Sed re vera homo deorum brutorumque est medius, & ad utraque vergit: itaque alij quidè dijs, alij verò brutis similiores euadunt: plurimi autem inter hæc obtinent medium. Qui ergo deprauati brutis qualitate propinquant, rapiunt medios, vimque illis inferunt: hi verò cōgentibus sunt meliores: ab ipsis tamè deteriores bus superantur, quatenus ipsi quoque deteriores sunt, neque sunt boni, neque se ita comparauerunt, ut pati non possent. Si ergo pueri quidam exercitauerint quidem corpora, animas autem ob imperitiam deteriores his habeant: ideoque in palæstra vincant eos, qui neque corporibus neque animis exercitati fuerint, rapiant eorum cibos, molliibusque vestibus eos exponant: quidnam vel durum vel ridiculum videri debet? Cur enim non rectum sit, ut ipse quoque legum conditor talia illos pati permittat, meritis pœnas ignauæ delitiosæque vitæ lucentes? Quippe cum gymnasia illis demonstrata iam fuerint, ipsi verò per ignauiam & molliem & incuriam adeò suum neglexerint cultum, ut se ipsos reddiderint velut pingues agnos prædamque luporum. His ergo qui eiusmodi scelera perpetrarunt, prima imminet pœna, ut lupi sint, & homines infelices: deinde præscriptum est, quæ tales pati conueniat. Neque enim datur hic factos iam malos mori, sed ad priora semper sequuntur quæcunque secundum rationem sunt atque naturam. Deteriora scilicet sequuntur deteriores, meliora verò similiter meliores. Nec talia quædam palæstra sunt. Ludus nanque habetur ibi. Oportuit enim postquam adoleuerint pueri, & utrique cum inscitia utrosque iam accingi, armaque habere, moresque præstantiores quàm esse soleant in palæstra luctantium: nunc autè hi quidem inerimes sunt, armati autem superant: ubi profectò non oportet deum ipsum pro his qui sunt imbelles pugnare. Lex enim ait, Salutem non votis, sed fortitudine in bello quæredam. Neque decet eos

G oportet deum ipsum pro his qui sunt imbelles pugnare. Lex enim ait, Salutem non votis, sed fortitudine in bello quæredam. Neque decet eos

* ἡ οἷα

* ἐκείνους

* λύκειν

* ἔστι γὰρ ἐστὶν ἐν ταῦτα, τοῖς κακοῖς γενομένοις

qui vouent, sed eos qui colunt terram colligere fructus, neque sanos esse eos, qui curam valetudinis negligunt, neque grauius ferendum est, si mali quidam fructus plures accumulēt, si modò in agricultura valuerint. Præterea ridiculum est, cætera quidem ad vitam pertinentia omnia propria sententia facere, quamuis non ita (vt placet dijs) efficiant: salutem verò solam à dijs exigere, præsertim cum neque illa fecerint, per quæ dii homines seruari iubent: quinetiā mors illis est melior quàm eiusmodi vita, qualē ipsæ vniuersi leges agere holunt. Contrarijs itaque factis, si perseverante stultitia prauitateq; pax diuinitus custodiatur, negligentia accusari poterit prouidentia, quasi permittat superare deteriora. Dominatur verò mali ignauia subditi-
rum. hoc enim iustius est quàm illud.

IX
Præter affi-
onem Deice
tera etiam
agunt, præ-
sertim homi-
nes, qui in-
terim omni-
bus modis à
prouidentia
prouocantur
ad Deum.

NON oportet autem ita prouidentiam esse, vt nos omnino nihil simus, alioquin si prouidentia ipsa sit omnia, ipsa que sola, non erit amplius prouidentia. Cuius enim vltius prouidentia foret? profectò sola diuinitas esset. Nunc verò diuinitas quidem est, seque confert ad aliud, non tamen vt ipsum aliud auferat: sed accedens exempli gratia ad hominem, seruat in eo quod est esse hominem. Id autē est seruare prouidentia lege viuentem: quod quidem est agentem quæcunque lex ei præscribit. Præscribit autem homines qui boni facti sint, manere deinceps vitam bonam etiam post obitum constitutam, malos autem contrariam. Nefas autem est existimare eos qui euasere mali, seruatoribus alijs custodiri, dum ipsi desides votis duntaxat confidunt: quamobrem neque fas est deos vita propria intermissa malis negocia singula dispensare: neque etiam decet probos viros aliam agentes vitam, humano principio meliorem deterioribus gubernandis incumbere: quādoquidem neque hi aliquando curauerūt qua via boni aliorum principes fierent, meditantes qua ratione ipsis id adsit, sed inuitent etiam si quis spontē bonus exoritur: quoniam plures facti iam essent boni, si hos præsidēs statuissent. Humanum itaque genus factum animal quidem, non tamen rerum omnium præstantissimum, sed medium obtinens eligensq; ordinē, simul tamen quo in loco positum est, prouidentia benefici perdi nequaquam dimittitur, sed ad superna reuocatur assidue, omnibus vbique machinis quibus diuinitas vtitur, virtutem continuē reddens potentia præualentem: quo quidem factum est, vt genus humanum rationalem nunquam amiserit facultatem: imò particeps & si non summopere sapientiæ sit, mentisque & artis atque iustitiæ, quam singuli inter se exercent, atq; vbi iniuria nonnullos afficiunt, se iuste id agere opinantur: esse nanque eos iudicant dignos qui ab ipsis afficiantur iniuria. Homo profectò tam pulchrum opificium est, quàm pulchrum esse potest, atq; ita in mundo constitutus est, vt sortem habeat potiore quam cætera quæ in terra sunt animalia: quandoquidem animalia etiam inferiora homine
να γδ * ἀξία. ἔτω καλὸν ἐστὶν ἀνθρώπου πείσασθαι, ὅσον δυνάμει καλὸν εἶναι καὶ * σωυφάνειαν
εἰς τὸ πᾶν, μοῖραν ἔχει τ' ἄλλων ζῶων ὅσα ἐστὶν γῆς βελτίονα· ἐπεὶ δὲ τοῖς ἄλλοις ὅσα ἐστὶν ἐλάττω

A καμίζεσθαι καρπὸς, ἀχομένους. ἀλλὰ γῆς
ἰπμελεσμένους. ὃ δὲ γὰρ ὑγιαίνειν, μὴ ὑγείας
ἰπμελεσμένους. ὃ δὲ ἀγανακτεῖν δὲ, εἰ τοῖς
Φαύλοις πλείους γίνονται καρποὶ, ἢ ὅλως αὐ-
τοῖς γεωργῶσιν, εἴη ἀμείνον. ἐπειτα γελοῖον, τὰ
μὲν ἄλλα πάντα τὰ κατὰ τὸν εἶον, γνώμη
τῇ αὐτῶν πράττειν. καὶ μὴ ταύτῃ πράττειν
σιν ἢ θεοῖς φίλα, σώζεσθαι ἢ μόνον ζητεῖν ὡς
θεῶν. ὃ δὲ ταῦτα ποιοῦντας, δι' ὧν κελύει-
B σιν αὐτοὺς οἱ θεοὶ σώζεσθαι. καὶ τοίνυν οἱ θε-
νατοὶ αὐτοῖς βελτίους, ἢ τὸ ἔτω ζῶντας εἶναι,
ὅπως ζῶν αὐτοὺς οὐκ ἐθέλουσιν οἱ ἐν τῷ παν-
τὶ νόμοι. ὡς τε τῶν ἐναντίων γιγνομένων, εἰ-
ρήνης * ἐν αἰαῖς καὶ κακίαις πασαις Φι- * ἐν ἀνοίᾳ
λατομένης, ἀμειλὺς αὐτῶν ἔχει τὰ προνοίας, ἐ-
ως κρατεῖν ὄντως, τὰ χείρω. ἀρχισι δὲ κα-
κῶν, ἀχομένων αἰανδρεία. τὰ γδ δίκαιον,
C οὐκ ἐκείνο.

ΟΤ' γδ δὴ ἔτω πᾶν πρόνοιαν εἶναι δ᾽,
ὡς τε μὴ δὲν ἡμᾶς εἶναι. πάντα δὲ ἔσσης προ-
νοίας, καὶ μόνως αὐτῆς ὃ δὲ αὐτῆς. τίνος γδ αὐ-
ἐπὶ εἴη; ἀλλὰ μόνον αὐτῆς τὸ θεῖον. τὰ γδ δὲ,
καὶ νῦν ἐστὶ, καὶ πρὸς ἄλλο δὲ ἐλήλυθεν, ὅ-
τινα ἀνέλῃ τὸ ἄλλο. ἀλλ' ἰπτόντι, οἷον ἀνθρώ-
πῳ ἢ ἐπ' αὐτῷ, τηρεῖται τὸν ἀνθρώπον ὄντα.
D τὰ γδ δὲ ἐστὶ, νόμῳ προνοίας ζῶντα. ὃ δὴ ἐστὶ,
πράττειν ὅσα ὁ νόμος αὐτοῖς λέγει. λέγει
δὲ τοῖς μὲν ἀγαθοῖς γενομένοις, ἀγαθὸν βίον
ἔσεσθαι. καὶ κείσθαι καὶ εἰς ὑστερον τοῖς δὲ κα-
κοῖς, τὰ ἐναντία. κακὸς δὲ γενομένος, ἀξι-
οῦ ἄλλως αὐτῶν σωτῆρας εἶναι ἐαυτοῦ
προνοίας, ὃ θμετὸν διχλὺ ποιομένων. ὃ
τοίνυν ὃ δὲ θεὸς αὐτῶν ἀρχεῖν τὰ κατὰ κράτος,
E ἀφέντας τὸν ἐαυτὸν εἶον. ὃ δὲ τε οὐδ' αὖ-
δρας οὐδ' ἀγαθὸς ἄλλον βίον ζῶντας, τὸν δὲ-
χῆς ἀνθρωπίνης ἀμείνω, τὰς αὐτῶν ἀρ-
χοντας εἶναι. ἐπεὶ ὃ δὲ αὐτῶν ἐπεμελήθησαν
ποτε ὅπως ἀρχοντας ἀγαθοὶ γίνονται τῶν ἄλ-
λων, ὅπως αὐτοῖς ἢ ἰπμελεσμένοι. ἀλλὰ
Φθινῶσιν, ἐάν τις ἀγαθὸς πρὸς αὐτοῖς φύ-
ται. ἐπεὶ πλείους αὐτῶν γίνονται ἀγαθοὶ, εἰ τὰς
F ἐπιουῶν προνοίας. * γενομένον τοίνυν ζῶ * γενομένον
ον οὐκ ἀρῶσιν, ἀλλὰ μέσσω τὰς ἐξον καὶ
ἐλόμενον, ὅμως ἐν ᾧ κείται τὸ πᾶν, ὑπὸ προ-
νοίας οὐκ ἐώμενον ὁπολέσθαι, ἀλλὰ ἀναφε-
ρόμενον αἰετὸς πρὸς τὰ ἄνω, παντοίας μηχαν-
αῖς, αἷς τὸ θεῖον χρῆται, ἰπικρατέστεραν δὲ εἶναι
ποιοῦν, ὅκ ἀπόλεσε τὸ λογικὸν εἶναι τὸ ἀν-
θρώπινον γένος, ἀλλὰ μετέχον ἐἶ μὴ ἀκρως
G ἐστὶ σοφίας, ἐν δὲ τέχνης, καὶ δικαιοσύ-
νης, τῆς γοῦν πρὸς ἀλλήλους ἐκαστοὶ καὶ οὐς
ἀδικῶσι δὲ, οἷονται δικαίως ταῦτα ποιεῖν, εἰ-
* ἀξίους
* συναφθῆναι
ζῶα

ζῶα αὐτῶν κόσμον γῆ φέροντα, μέμφεται A
 ἡ δ' αἰς νοῦν ἔχων, γελοῖον γὰρ, εἴ τις μέμφοιτο,
 ὅτι οὐδ' ἀνθρώπους * δεικνύει, ὡς δέον αὐ-
 τοῦ ξυκοιμωμένους. ἀνάγκη δὲ καὶ ταῦ-
 τα εἶναι, καὶ αἱ μὲν, πρὸς δὲ τοὺς παρ' αὐτῶν
 ὠφελείαι, τὰς δὲ, ὡς φανερὰς, αὐτοῖς πολ-
 λὰς ὁρᾷ. ὡς περὶ δὲ αὐτοῖς μάτην μη-
 δὲ ἀνθρώποις εἶναι, γελοῖον δὲ καὶ ὅτι ἀγρία
 πολλὰ αὐτῶν μέμφοσθαι, γινόμενων καὶ ἀν-
 θρώπων ἀγρίων. εἰ μὴ περὶ σέυκεν ἀνθρώ-
 ποις, ἀλλὰ ἀπίστως ἀμύεται, τὴν ζωὴν
 εἶναι.

Α' Λ' Α' εἰ ἀνθρώποι ἄκοντες εἰσὶ κακοὶ
 καὶ τῖστοι, ἔχοντες, ἔτ' αὖτις οὐδ' ἀδικῶν
 τὰς αἰτίας, ὅτι οὐδ' ἀδικῶν, ὡς δ' αὐ-
 τὰς ταῦτα παύοντες, εἰ δὲ δὴ καὶ ἀνάγκη
 ἔτω κακὸς γινέσθαι, εἴτε ὑπὸ τῆς φορᾶς, C
 εἴτε τῆς δόξης διδύχης τὸ ἀκόλυσθον ἐν
 τῷ φθίνῃ, φυσικῶς ἔστω. εἰ δὲ δὴ καὶ ὁ λόγος
 αὐτὸς ἐστὶν ὁ ποιῶν, πῶς οὐκ ἀδικᾷ ἔτι;
 ἀλλὰ τὸ μὲν ἄκοντες, ὅτι ἀμαρτία ἀκρίσιον
 τῷ τῷ ἔκ ἀμαρτίας τὸ αὐτὸς τὸς πρᾶξιοντας
 παρ' αὐτῶν * ἵεναι, ἀλλ' ὅτι αὐτοὶ ποιεῖσι,
 ὡς τῷ καὶ αὐτοὶ ἀμαρτάνουσιν, ἢ δ' αὖ
 ὅλως ἡμαρτον, μὴ αὐτὸ οἱ ποιοῦντες ὄντες. D
 τὸ δὲ τῆς ἀνάγκης, οὐκ ἔξωθεν, ἀλλ' ὅτι
 πάντως, τὸ δὲ τῆς φορᾶς, ἔχ' ὡς περὶ δὲ
 ἐφ' ἡμῖν εἶναι, καὶ γὰρ εἰ ἔξωθεν τὸ πᾶν ἔστω,
 αὐτὸν, ὡς αὐτοὶ οἱ ποιοῦντες ἐβλάστον, ὡς τε
 οὐκ αὐτοῖς ἐναντία ἐπὶ τὸν ἀνθρώπου, ἔ-
 δ' αὖτε βᾶς, * οἱ θεοὶ ἐποίησαν. νῦν δὲ πρὸς
 αὐτῶν τῷ τῷ δόξης δὲ δοθείσης, τὸ ἐφ' ἑξῆς
 περαίνεται. συμπαραλαμβανομένων εἰς E
 τὴν ἀκόλυσθον, καὶ τῶν, ὅσα εἰσὶν δό-
 χαι, δόχαι δὲ καὶ ἀνθρώποι, κινουμένων γὰρ
 πρὸς τὰ καλὰ, οἷα φύσει, καὶ δόχαι αὐ-
 τῶν αὐτῶν.

ΠΟΤΕΡΑ δὲ φυσικῶς ἀνάγκης ἔ-
 τως ἕκαστα καὶ ἀκόλυσθαι, καὶ ὅπη δυνα-
 τὸν καλῶς, ἢ ἔ. ἀλλ' ὁ λόγος ταῦτα πάν-
 τα ποιεῖ ἄρχον, καὶ ἔτω βλάσται καὶ τὰ
 λεγόμενα κακὰ, αὐτὸς κατὰ λόγον ποιεῖ,
 ἔβλάσται πάντα ἀγαθὰ εἶναι, ὡς περ
 αὐτὸς τεχνίτης, ὡς πάντα τὰ ἐν τῷ ζῶν
 ὁφθαλμοῖς ποιεῖ ἔτι, ὡς ὁ λόγος πάν-
 τα θεὸς εἰργάζετο. ἀλλὰ τὰ μὲν θεός, τὰ δὲ
 δαίμονες δὲ πέραν φύσιν, εἴτε ἀνθρώπους
 καὶ ζῶα ἐφ' ἑξῆς, ὡς φθάνω, ἀλλὰ λόγῳ ποι-
 κίλιαν νοεῖν ἔχοντι. ἡμεῖς δὲ, ὡς περὶ οἱ ἄ-
 πειροὶ γραφικῆς τέχνης αἰτιῶνται, ὡς ἔκα-
 λὰ τὰ χεῖρα πάντα χεῖρ, ὅτι, ἄρα τὰ πο-
 σήκοντα ἀπέδωκεν ἕκαστῳ τόπῳ, καὶ αἱ πο-
 λεις δὲ, οὐκ ἐξίσωσαν ταῖς δυνάμειν χεῖρωνται

terrae afferentia ornamentum prudens nemo
 vituperat. Ridiculum nanque foret, si quis a-
 nimalium naturæ detraheret, quod hominem
 mordeant, quasi deceat homines secunda prorsus
 ignavia viuere. Necesse est autem hæc
 etiam esse, atque vtilitates quæ ab illis proueni-
 re possunt, partim per se euidentissimæ sunt,
 partim verò si minus manifestæ sunt, temporis
 longitudo demonstrat, adeo ut nihil in eis vel
 quoad se, vel etiam quoad homines frustra sit.

Risum verò dignum est, si quis propterea impro-
 bet, quod plerique animalia agrestia sunt: quip-
 pe quum homines etiam sint agrestes. Quod si
 multa non parent homini, sed diffidentia relu-
 ctantur, nihil mirum videri debet.

AT verò si homines iniusti sunt mali, talesque
 sunt nolentes, nullus vel inferentes iniuriam
 criminabitur, vel eos qui patiuntur, quasi per
 seipso talia patiantur. Sanè si necesse est ita
 fieri malos, siue motu cælesti, siue principio
 quodam deinceps afferente quæ consequun-
 tur, naturaliter id ita se habet: atqui si & ratio
 ipsa hæc efficit, quoniam pacto sic non facit ini-
 iusta? Forfan verò dicuntur non spontè pec-
 care, quoniam peccatum ipsum non sit volun-
 tarium. Id autem non prohibet, quin ipsi ex
 seipsis agant: sed quoniam ipsi faciunt, iccirco
 & ipsi peccant: alioquin nec ipsi quidem pecca-
 uissent, si ipsi non essent actionum talium aucto-
 res. Quod autem dicitur, eos necessitate ma-
 los fieri, non ab extrinseco accipiendum est dun-
 taxat, sed quoniam communi quadam condi-
 tione peccant. Quod item de motu cælesti dici-
 tur, non sic accipiendum est, quasi nihil in no-
 stra potestate sit positum: etenim si ab extrinse-
 co duntaxat cuncta fierent, certè ita fierent, si-
 cut auctores ipsi volebant: quapropter homi-
 nes contraria ipsis minimè patrauissent: atqui
 nec homines forent impij, si dii hæc omnia per-
 petrassent, nunc autem id ab ipsis procedit ho-
 minibus. dato verò principio, quod consequi-
 tur inde peragitur, comprehensis videlicet ad
 consequentiam cunctis quoque illis quæ prin-
 cipia sunt. Principia verò sunt & homines. mo-
 uetur igitur ad honesta suapte natura, quæ qui-
 dem spontaneum est principium.

VTRVM autem naturalibus quibusdam
 necessitatibus consequentijsque ita singula fi-
 unt? & ut cunque fieri potest, rectè fiunt. For-
 san verò non ita, sed ipsa ratio dominans hæc
 omnia facit, atque ita vult: & quæ mala dicun-
 tur, ipsa rationaliter agit nolens æquè bona om-
 nia esse. Quemadmodum enim artifex non
 omnia quæ in animali sunt efficit oculos, ita
 neque ratio fecit omnia deos: verum alia qui-
 dem esse deos statuit, alia verò dæmones se-
 quenti natura: post hæc autem homines, ani-
 maliaque deinceps. neque id quidem inui-
 dia, sed ratione intellectualem habente varie-
 tatem. Nos autem sic affecti sumus, sicut imperi-
 ti picturæ qui pictorem damnant, quod non
 ubique pulchros æquè colores posuerit: pictor
 autem unicuique parti quod eam decebat, attri-
 buit. Ciuitates quoque bene institutæ non
 æqualiter in omnibus disponuntur. Præterea

X
 Quævis hæc
 bitus mali
 non sine vo-
 luntarij, acti-
 ones: tamen
 voluntariæ
 sunt.

XI
 Ratio munda
 artifex di-
 spares in
 mundo vo-
 luit gradus
 ad mundi
 perfectionem

quisnam comœdiam tragœdiamque vituperet, quod omnes in ea non sint heroes, sed intersit & servus, & rusticus aliquis rudiori voce pronuncians: Poema tamen non erit pulchrum, si quis inde tollat deteriores, quodue ex cunctis impletur.

XII
Ratio semi-
naria mun-
di omnifor-
mis emicat
ab omnifor-
mi natura
intellectua-
li, neque co-
gis animas
se immerge-
re mundo.

Si igitur ipsa ratio seipsam materiæ prorsus accommodans hæc omnia fecit, id ipsum existens quale est quiddam, scilicet dissimilibus constans partibus, tale quidem existens ex eo quod est ante ipsum, certè id quod factum est, ita factum nihil aliud potest habere se pulchrius. Ratio verò ex omnibus similibus penitusque conformibus atque proximis fieri minime debuit: atque hoc quidem modo non est culpandus auctor, quum eiusmodi ratio rerum artifex sit quidem omnia, sed in parte qualibet differens. Sin autem extra seipsam in mundum alia introduxisset velut animas, compulissetque præter earum naturam cum opificio mundano congruere, ac plurimas in deterius: quam ratione id rectè factum fuisset? Sed profectò putandum est animas quoque quasi partes ipsius existere, rationemque non faciendo deteriores accommodare mundo: sed vbi convenit, expeditque ipsis pro dignitate disponere.

XIII
Omnium re-
rum vicissi-
tudo est.

SPERNENDVM præterea non est quod dici solèt, non decere semper spectare præsentia, sed præteritos quoque circuitus atque futuros. Inde nanque iuste pro dignitate rependitur, dum commutatio fit ex dominis in priori vita, in servos in vita sequenti, si modò improbi fuere domini: & profectò ita mutari his hominibus expedit. Præterea si diuitijs abusi sunt, in pauperes transferuntur: vbi bonis quidem esse pauperes non est inutile. Item qui iniuste quempiam occiderunt, iniuste similiter occidentur. Iniuste quidem quò ad eum spectat qui interficit, iuste verò quò ad eum pertinet qui necatur. Sanè qui patietur ita in idem conducet vnà cum illò, qui ad hæc perpetranda sit promptus quæ illum pati decebat. Nemo putet quempiam temeraria sorte fieri servum, neque casu quodam fore captivum, neque absque ratione violari corpus: sed quondam ille perpetravit aliquando, quæ in præsentia patitur. Et qui olim extinxit matrem, in posterum extinguetur à filio, aliquando natus fœmina. Et qui vitiauerat mulierem, ortus deinde mulier vitabitur. Hinc oraculū illud de Adrastia, id est, diuinarum legum ineuitabili potestate. Eiusmodi nanque ordinis institutio proculdubio Adrastia est: ac re vera iudicium & iustitia sapientiaque miranda. Coniectare licet talem in uniuerso semper ordinem esse, ex his quæ quotidie videntur in mundo: vbi certè ordo quidam talis per omnia vel minima quæque percurrat: arsque apparet vbi que miranda, non in diuinis solum: sed in his etiam quæ facillè quis ob exiguitatem sperni à prouidentia iudicavit. Qualis utique est in abiectissimis quibusque bestiis artificiosa stupendaque varietas: quin etià vsque ad plantarum fructus & folia ars eiusmodi se propagat. Vbi mirari licet quā pulchræ sint formæ, quā facillè oportuneque florescant, quā sine labore naturæ variâ speciosaque pullulent, neque semel ita facta sunt, statimque

A ἢ εἴ τις δράμα μέμφοιτο, ὅτι μὴ πάντες ἦρωες ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ οἰκέτης, καὶ τις * ἀγροῖκος, καὶ φαῦλος. Φθγγόμενος; τὸ δὲ, καὶ καλὸν ἐστίν, εἰ τις τὰς χεῖρας ἐξέλκοι, καὶ τὸ ἐκ τῶν συμπληρήμενον.

* ἀγροῖκος
καὶ φαῦλος

B Εἰ μὲν οὖν αὐτὸς ὁ λόγος ἐναρμόσας ἑαυτὸν εἰς ὕλην ταῦτα ἐργάσαστο, τῶν ἂν οἷος ἐστὶν ἀνόμοιος. Πῶς μέρεσιν, ἐκ τῶν πρὸς αὐτῶν τῶν ὧν, καὶ τῶν τὸ γένόμενον ἔτω γινόμενον, μὴ ἂν * ἔρχεν κάλλιόν ἑαυτῶν ἄλλο. ὁ δὲ λόγος ἐκ πάντων ὁμοίων καὶ πᾶσι πησιῶν, ὅσα αὐτῷ ἐγένετο, καὶ ἔπος ὁ τὸ πᾶν μεμψός, πάντα ὄντα. Κατὰ μέρος ἕκαστον ἄλλο. εἰ δὲ ἐξ ἑαυτῶν ἄλλα εἰσῆραγεν οἷον ψυχὰς, καὶ ἐβιάσαστο πᾶσι τῶν αὐτῶν φύσιν ἐναρμόσας τῷ ποιήματι πρὸς τὸ χεῖρον πολλὰς, πῶς ὁρθῶς; ἀλλὰ φατέον καὶ τὰς ψυχὰς οἷον μέρη αὐτῶν εἶναι; καὶ μὴ χεῖρας ποιεῖν ἐναρμόσας, ἀλλ' ὅπως περὶ σῆκον αὐταῖς καταχωρεῖν, κατ' ἀξίαν.

C ΕΠΕΙ, ὅς ἐστι ἐκείνον ἀποβλήτεον τὸν λόγον, ὅς ἐστι πρὸς τὸ παρὸν ἐκάστοτε φησὶ βλέπειν, ἀλλὰ πρὸς τὰς προόδους περιόδους καὶ αὐτὸ μέλλον, ὡς τε ἐκείθεν τὰ πᾶσι τῶν ἀξίαν. καὶ μεταβθεῖν ἐκ δεσποτῶν τῶν προόδων δέχσας ποιοῦντα, εἰ γέγοντο, κακοὶ δεσποταί. καὶ ὅτι σύμφερον αὐτοῖς ἔτω καὶ εἰ κακῶς ἐχρήσαντο πᾶσι, πένητας, καὶ ἀγαθοὺς ὅσα ἀσύμφορον πένησιν εἶναι καὶ φονεύσαντας ἀδίκως, φονεῦσθαι. ἀδίκως μὲν τῷ ποιήσαντι, αὐτῷ δὲ δίκαιως τῷ παθόντι. καὶ τὸν περὶ σῶμα σωμαγαγεῖν εἰς τὸ αὐτὸ, τῷ πησιῶν ποιεῖν. Εἰ παθεῖν ἐχρῆν ἐκείνον. μὴ γὰρ δὴ κατὰ στυτυχίαν δέχλον, μὴ δὲ αἰχμάλωτον ὡς ἔτυχεν, μὴ δὲ ὑβριδύμεν εἰς σῶμα εἰ καὶ ἀλλὰ ἦν ποτὲ ταῦτα ποίησιν, ἀνὴρ ἐστὶ πάσχων. καὶ μητέρα τις ἀνελών, ὑπὸ παιδὸς ἀναιρεθῆσεται, γένόμενος γυνή. καὶ βιασάμενος γυναικα, ἐστὶν ἵνα βιασθῇ. ὅθεν καὶ θεῖα φήμη, ἀδράστεια, αὐτῇ γὰρ διάταξις, ἀδράστεια ὄντως, καὶ ὄντως δὴ καὶ καὶ σοφία θαυμαστὴ. περὶ αἰρέσας δὲ δεῖ τριαύτως πνᾶ εἶναι τῶν τῶν ὅλων, ἐκ τῶν ὁρωμένων ἐν τῷ παντί, ὡς * εἰς ἅπαντα χωρεῖ. καὶ ὅτι μικρότατον. καὶ ἡ τέχνη θαυμαστὴ. ὅς μόνον ἐν τοῖς θεοῖς, ἀλλὰ καὶ ὧν αὐτοῖς ὑπενόησε καταφρονήσας τῶν μικρῶν τῶν περὶ νοῖαν. οἷα καὶ ἐν τοῖς τυχεῖσι ζωοῖς, ἡ ποικίλη θαυμαστὴ καὶ τὸ μέγεθος ἐμφύτων, καρπῶν, καὶ ἐν φυλλοῖς τὸ διηδῆς. καὶ τὸ ῥᾶστα διανθῆς, καὶ ῥαδινόν, καὶ ποικίλον, καὶ ὅτι ἐπεποιήται

* εἰς ἅπαντα

ἀπαρξ, καὶ ἐπαύσατο· ἀλλὰ ἀὲ ποιεῖται, τῶν
ὑπὲρ αὐτῶν φερομένων κατὰ ταῦτα ἔχῳ
σαύτως· μετατίθεται πότνιω τὰ μεταβήμε-
να, ὥς ἐκῇ μεταβήμενα, ἔσθ' ἄλλα χήμα-
τα * μεταλαμβάνοντα· ἀλλ' ὡς καλὸν καὶ
ὡς πρέποι αὐτῶν δυνάμει θείας ποιεῖν· ποι-
εῖ γὰρ πᾶν τὸ θεῖον ὡς πέφυκε πέφυκε ἢ κα-
τὰ τὴν αὐτῆς ἰσότητα ἢ αὐτῶ, ἢ τὸ καλὸν
ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτῆς καὶ τὸ δίκαιον συνεκ-
φέρει· εἰ γὰρ μὴ ἐκῇ ταῦτα, πᾶς αὐτῇ.

Ε' ΧΕΙ τόκω ἡ διάταξις ἔτω κατὰ νοῦν,
ὡς ἀνὰ λογισμῷ εἶναι. ἔτω δὲ εἶναι, ὡς εἴη
ἄρκεται δι' αὐτὸ λογισμῷ χρῆσθαι μαῖοσαι
οὐ μὴ ἀλλ' ἄλλως. ὅρε λογισμὸς ποιῆται, ὁ
ποιόντι γινώσκεται, καὶ ἐν ταῖς κατέκαται φύ
σεσι * γινόμενόν εἰς αἰετὶ * νοερώτερον, ἢ κα
ταλογισμῷ διάταξιν. ἐφ' ἑκάστῃ μὲν οὐκ ἔ

* γενομένων αἰετῶν, ὅς ἐστιν αἰτιατὰ τὰ
 ποιούντα λόγον, εἴπερ μὴ ἀξιοῖ ἕκαστον ἕτω
 γεγονέναι χρῆναι, ὥς τὰ μὴ γεγονότα αἰτία
 δὲ, ἔντε νοητοῖς, ἔντε αἰσθητοῖς αἰετῶν ὄν-
 τα, προσθήκην αἰτ' ἀγαθῶν πλείονα, ἀλλ'
 ἔ τὸ διορθεῖν ἕκαστον εἰς αὐταρκτεῖα ὑγίαι-
 νος οἷον τῶδε ὅτι μὴ κέραια, ἔ σκοπόμενος
 οἷον ἀδυνάτων ἢ λόγον μὴ ὅς ἐστι πάντα
 ἐλθεῖν, ἀλλ' οἷον εἰς τῶν μείζονα τὰ ἐλάττω,
 ἢ ἐν τῶ ὅλῳ τὰ μέρη, ἢ ἐν τῶ ὅλῳ τὸν εἶναι,
 ἢ ὅς ἐστι τὰ μέρη, τὸ μὲν γὰρ αἶω, πᾶν πάντα
 τὰ δὲ κάτω, ἔ πάντα ἕκαστον. καὶ ἀνθρώπος
 δὴ καθόσον μέρος ἕκαστος, ἔ πᾶς εἰ δέ-
 πτε ἐν μέρεσιν πῶς καὶ ἀλλότιον ἔ μέρος τέτω,
 κακείνου πᾶν ὁ δὲ καθέκαστος, * ἢ τὸ ὅς
 ἀπαιτητὴ τέλει εἶναι εἰς δόξατος ἀκρον.
 ἢ δὴ γὰρ, ὅς ἐστι αὐτὸ μέρος ἔ μὲν ἔ δὲ τῶ ὅλῳ
 τὸ μέρος κατὰ μὲν εἰς μέζονα ἀξίαν, ἐφ' ὅ-
 νηται, καὶ γὰρ κάλλιον τὸ ὅλον πᾶσι, κατὰ μὲν
 ἀξίαν μείζονα. ἔ γὰρ γίνεται πᾶσι τὸ ἀφ' ὁμοι-
 ωρην τῶ ὅλῳ. καὶ οἷον συγχωροῦν τοῖσιν
 εἶναι, καὶ πᾶσι τῶν ἕκαστων, ἵνα καὶ κατὰ τὸν
 ἀνθρώπου * πρόπον, ὅκα ἀμπερ πῶς αὐτῶ.
 οἷον ἔ κατὰ τὸν θεόν ἕκαστον τὰ ἄλλα, ἔ ἢ
 ἐν ταῦτα ἀντήληψις, οἷον ἀγαλματος μεγέ-
 λος καὶ καλῶς εἴπερ ἐμφύχως, εἴπερ καὶ τέχνη ἢ
 φαῖς γενομένης, ὥς μὲν καὶ κατὰ πρόσωπον
 ὁπτις ἰδόντες ἀσέρες, καὶ ἐν τοῖς σήθεσι δὲ ἀλ-
 λοι. καὶ εἰ ἐμμελὲς ὁπτις πᾶσι τῶν ἄλλων
 καὶ μὲν ὄντων.

ΤΑ μὲν ἔνθα καὶ αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν θεω-
 ρήμενα ἔσται, ἡ συμπλοκή δ' ἐκ τῶν γνη-
 σέντων, καὶ αἱ γινόμεναι, ἔχει αὐτὴν τὴν ἰδίαν
 σιν καὶ ἀπορρίαν κατὰ τὴν ἀληθοφάνει-
 αν τῶν ἄλλων ζώων, ὥς τὰς ἀνθρώπων εἰς ἀλ-
 λήλους ἰππύσεις. καὶ ὅτι πόλεμος αἰεὶ καὶ
 ἐμὴ ποτε παῦλαν ἐστὶν αὐτοχρὺ λάδοι.

A statimq; fieri desuere: imò verò semper ita fiūt,
dum superiora secundum hæc non omnino si-
militer perferuatur. Quæcunque igitur per vi-
ces alias atque alias traducuntur, non temere
permutantur, non casu figuras alias induunt:
imò verò sicut & mundi decor expetit, & diui-
nas potentias agere decet. Agit nanque diuini-
tas omnis, vt propria fert natura: Fert autem di-
uina natura secundum suam duntaxat essenti-
am: Essentia verò eius pulchrum iustumq; vna
B in suis actionibus explicat: nisi enim ibi hæc es-
sent, nusquam esse possent.

HABET igitur ordo sic institui secundum mentem, ut absque rationis discurfione consistat, atque ita consistat, ut si quis perfectissimè discurrere valeat ratione, supra modum stupeat totum sic esse dispositum, ut non aliter ratio inuentura fuerit atque factura, quale semper animaduertitur in singulis quoque naturis effici: semper inquam intellectualis formæ plus habens, quam vel concipiat rationis ordo, vel pariat. In quolibet igitur eorum quæ sunt genere, non licet rationem effectricem incusare, nisi quis existimet, vnumquodque oportere ita esse factum, ut ea quæ non sunt facta, sed sempiterna sunt, tum in genere intelligibili, tum sensibili, in quononnulla etiã sunt sempiterna, requirens videbit cumulum boni quamplurimum, neque putans speciem unicuique attributam per se sufficere: veluti si naturam culparet in homine, quod cornua ei non dederit, neque considerans fieri non potuisse, quin ratio per omnia se diffuderit, oportuisse tamen in maiori minora etiam contineri, partesque in toto, neque posse æqualia esse, alioquin partes minimè fore. Superum quidem omne est omnia: inferiora verò non singula omnia sunt. Atque homo quatenus unusquisque pars quædam est, non est omnis. Quod si cubi in partibus quibusdam aliquid quoque aliud sit, quod quidem non sit pars, per hoc & illud est omne. Nec exigendum est, ut quilibet singularitatem quatenus id propriè est, summum sit virtutis adeptus, alioquin non ultra pars foret. Non tamè pars dignitate excellentius exornata, quasi per inuidiam toti detrahit: totum nanque efficit pulchrius, quatenus dignitate magis excelsit. Talis enim sit, quatenus toti sit similis, & quasi concessa sit esse talis, atque ita simul ordinata, ut & secundum hominis locum in eo non nihil effulgeat, non aliter quam per diuinum cælum stellæ coruscent. Hinc verò talis quædam foritur excogitatio, velut si statua quædam ingens atque pulchra, siue animata, siue arte Vulcani ficta habeat quidem micantes in facie stellas, alias insuper & in pectore, atque ita dispositas, ut decorem ritè conficiant.

SINGVLA igitur in seipsis cōsiderata ita
se habere videntur: Horum verò complexio
tum quæ facta sunt, tum quæ perpetuò fiunt, in
stantiam dubitationemque patitur: tum circa
mutuam animalium brutorum voracitatem,
G tum circa hominum impetus aduersus homi-
nes. Item propter perpetuū bellum, quod qui-
dem neque sedari potest, neque facile tolerari.

XIII

Quanto nam
uralia opē
rā rationali
bus diffusi
ta sunt mo
nēturq; quā
nostrā, tan
tō praestanti
or ratio du
cis illa quā
nostrā. licet
nō est in par
tibus ipsa to
tius perfe
ctio requi
rēda, nec in
parte alterā
alterius prae
cipuus exi
genda.

XV

In natura
vniuersalis
intentione
sunt mala
necessaria
totius bono,
ideoq; toti
bona. Item
in hoc mun-
do vanitas
vanitatum,
& omnia va-
nitas.

τοιαῦτα γὰρ ἐργὰ ἀνθρώπων, τὰ κατὰ καὶ τὰ ἔξω
 μόνα λαμβάνει, ἐν δὲ ἀκρύοις ἐπὶ πρὸς αἰ-
 οίς, ὅλη πάλιν ἐστὶν ἡ νουηκότος. μόνον γὰρ τὰ
 πρὸς αἰῶνα, πρὸς αἰῶνα ἐν πρὸς αἰῶνι τοῖς ἐρ-
 γοῖς. οὐδὲ ἄλλο. Ὁ ἀνθρώπος, πάλιν, πρὸς
 αἰῶνα, καὶ τὰ πάλιν, τοῖς πρὸς αἰῶνα
 ἐκείνοις, καὶ τοῖς αὐτοῖς ἐπὶ πάλιν. εἰ δὲ ἴσως
 συμπέζων αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα * πάλιν, ἴσως
 ἀποπέσων πάλιν πάλιν, τὸ πάλιν αὐτὸν
 ἀποπέσων πάλιν. εἰ δὲ ἴσως ἐπὶ πάλιν
 καὶ πάλιν, πάλιν τὸ ἔξω ἀποπέσων. εἰ δὲ κα-
 κὸν ἐνθυμῶμαι, ὡς ἐπὶ πάλιν, * τὰ
 κακὰ εἶναι, τὸ ἀκρύνειν, καὶ πάλιν πάλιν.
 ὅλη δὲ καὶ πάλιν ἐπὶ κακοῖς, καὶ ἀκρύν-
 ονται, καὶ ὁδύρονται.

Α' ΛΛ' ἐκαλῶς ταῦτα λέγεται, πῶς αὐ
ἐν πονηρίᾳ· πᾶς δ' ἀδικία· ἀμαρτία δὲ πᾶς·
πῶς γάρ ἐστι καλῶς γινομένων ἀπάντων, ἀδ
κύν, ἢ ἀμαρτάνειν τὰς ποιούσας· κακοδαί
μονες δὲ πῶς, εἰ μὴ ἀμαρτάνοιεν μὴ δ' ἀδ
κοίεν. πῶς δὲ τὰ μὲν κατὰ φύσιν, τὰ δὲ πα
ρὰ φύσιν φησόμεν εἶναι, τ' γινομένων ἀπάν
των καὶ δραμένων κατὰ φύσιν ὄντων· πῶς
δ' αὐ καὶ πρὸς τὸ θεῖον ἀσβεστάς ἐστίν. ποιέ
ται ὄντ'· τὰ ποιούμενα· οἷον εἰς τὸ δράμασι
λοιδορούμενον ποιητῆς ὑποκριτῶν ποιῆσαι
το, καὶ κατατρέχοντα τὸ ποιητὴ τὸ δράμα
τος. πάλιν οὐκ παρέρρεον λέγομεν, τίς ὁ λό
γος, καὶ ὡς εἰκότος· τοῦτός ἐστιν. ἐστὶ ρήνῳ
ἕως ὁ λόγος. πολλομῶδον γὰρ, τάχα δ' αὐ
καὶ τύχοιμεν. ἐστὶ ρήνῳ ἕτ'· ὅσα ἀκροῦς
νῆς, ἢ δ' αἰτνῆς, ἢ δὲ γε ψυχῆς καθάρως
τὸ ἥμος ἡρτημένος ἢ ἐκείνης, καὶ οἷον ἐκλαμ
ψις ἐξ ἀμφοῖν, νῆς δὲ ψυχῆς. δὲ ψυχῆς καθάρ
ως διακειμένης, ἡμνησάτων τὸν λόγον τῶ
ν, ζῶν λόγον πνῆς ἡσυχῆ ἔχουσαν. πᾶσα ἢ
ζῶη ἐνεργεία, καὶ ἡ φάυλη ἐνεργεία δὲ ἔχ
ως τὸ πῶρ ἐνεργεῖ· ἀλλ' ἡ ἐνεργεία αἰτῆς,
καὶ μὴ αἰσθησίς τις παρῇ, κίνησίς τις ἐκείνη.
οἷς ρήνῳ εἰ μὴ παρῇ καὶ μετὰ ἡ ὁ πῶσιν
ὁ ρήνῳ, ὅς τις λελόγεται. τῶ δὲ ἐστὶ με
μόρφωται, ὡς τῆς ἐνεργείας, τῆς κατὰ τὴν
ζῶην μορφῶν διωαμένης, καὶ κινήσεως ἔ
τως, ὡς μορφῶν. ἡ ρήνῳ ἐνεργεία αὐτῆς, τε
χνικῇ ὡς πρὸς αὐτὸν ὁρχόμενος, κινῶμενος ἐστίν.
ὁ γὰρ ὁρχιστῆς, τῇ ἔτω τεχνικῇ ζῶῃ εἰσικεν αὐ
τῆς, καὶ ἡ τέχνη αὐτὸν κινεῖ, καὶ ἔτω κινεῖ, ὡς
τῆς ζῶης αὐτῆς, ποιῶν τῶς ἔσης. ταῦτα
μὲν οὐκ εἰρήδω, τῶ οἶον δὲ καὶ τὴν λαίπνῳ
ζῶῃ ἡ γαῖαν ἐνεκα. ἡ καὶ πίνω ἕτ'· ὁ λό
γος· ὅσα νῆς ὁρῶς, καὶ ζῶῆς μιᾶς πλήρης ὄντος
ἐκατέρω, ὅσα ἐστὶν ἕτε ζῶῃ μιᾶς, ἕτε νῆς πρὸς αἷς, ἢ
δωσιν ὅλον τε καὶ πάντι. αἰπὴθῆς δὲ ἀλλήλ
μάχης σύστασιν καὶ γένεσιν ἐργάσατο. καὶ

A Talia itaque sunt hominis opera, qui sola inferiora externaque vivere nouit, neque animaduertit in serijs quoque fletibus quasi se ludere. Soli namque probo serio studendum est officijs studio dignis: alius autem homo nihil aliud est quam ludus. Illi vero in rebus quoque ludicris studiose serioque agunt, qui res studio dignas, & quomodo studendum sit ignorant, ipsique ridiculi sunt. Si quis autem vna cum illis ludens talia patiat, agnoscat se in puerorum ludos incidisse, deponens

B qua indutus est personam. ac si Socrates quoque ludat, ludet certe Socrate duxat externo. Meminisse insuper oportet, non esse faciendum argumentum quod hec mala sint, ex eo quod in eis lugeatur & eiuletur: quoniam pueri quoque in rebus non malis desunt atque lamentantur.

CÆTERVM si hęc rectē dicuntur, quōnā
pactō prauitas vltērius erit? vbi nam iniustitia?
vbi erratum? Qua enim rationē si omnia ritē de
centerq; fiunt, fieri potēst vt qui agunt, iniuste
faciant & aberrant? Et quo pactō infēlices erūt,
si non agunt iniuste, si non aberrant? Item quo
modo alia quidē secūndū naturā, alia verō
præter naturam esse dicemus? Siquidē quæ
cunq; fiunt agunturq;, naturali quodā ordine
transigantur. Et nunquid impietas contra deū
vlla esse poterit? quippe cū talis sit qui facit,
talēq; quod sit: velut si quis poeta mimum in
terferat fabulis poetam ipsum mordentem atq;
reprobantem. Rursus ergō quidnā ratio sit, pla
nius explicemus, probemusq; eā meritō esse ta
lem. Est igitur hęc ipsa ratio: audeamus id elo
qui: fortē enim sic assequemur. Est inquā ratio
hęc non sincera mens, nō mens ipsa, nō animæ
puræ genus: dependens verō ab hac & quasi ful
gor ex ambabus, mētē uidelicet atq; animā: ab
anima inquā affecta secūndum mētē: his vtiq;
generantibus rationē hanc velut vitā, quæ qui
etiam quandā in se habeat rationē. Omnis verō
vita est actus, vel vita vilissīma. Actus inquā nō
quemadmodū agit ignis, sed ipsius actus etiam
si nullus adsit sensus, motio quædā est minimē
temeraria. Quodcūq; verō sit quod præsentem
participat rationem, subito rationabiliter eua
dit affectum, id est, formatur: quasi actus qui est
secundum vitam formare queat, atque ita mo
uerē tanquam formet. Quamobrem actus
eius artificiosus est: ceu si quis tripudiū moue
atur. Tripudiator enim vitæ sic artificiosæ per
similis est, atq; ars mouet ipsum, & ita mouet;
propterea quod ipsa vita talis quodammodo
sit. Talia itaque vitæ sunt, vt planius cogno
scatur qualis sit etiam qualiscunq; vita. Pro
cedens igitur hęc ratio ex vna mētē vnaque
vita, ex ambabus scilicet plenis, non est vel vitā
vna, vel mens quædam vna: neque est vbiq;
plena, neque tradit seipsam quibus impertit to
tam atque omnem. Cū verō partes in se op
positas inter se habeat, ideoq; indigas, certē
belli seditionisq; profert originem, atque ita

G est vna omnis, si non sit vnvm. Facta enim sibi
 ἡ πρῆξις αὐτῆς καὶ πληρῆς, ἡ δὲ διδῶς ἐαυτὸν οἷς δι-
 δόχοις τὰ μέρη καὶ ποιήσας ἐνδεᾶ πολέμῃ καὶ
 οὕτως ἐστὶν εἰς πᾶς, εἰ μὴ ὅτι εἴη· γεγόμενον ἡ

XPI
Quid sit ra-
tio semina-
ria mundi:
quomodo a-
gat. Item de
quatuor gra-
dibus pleni-
tudinis. Itē
quomodo ra-
tiones rerū
in comuni
ratione con-
trariæ sint.

met per partes hostis, sic vnum quiddam est & amicum, perinde ac si fabulæ tragicæ siue comicæ ratio vna sit totius, multa in se praelia continens. Fabula quidem ipsa cuncta quæ dissident, in vnam concordem redigit temperantiam, ceu pugnantium dispositionem omnem conficiens: ibi autem ex vna ratione distantium dissidentiumque pugna deducitur. Quapropter quispiam harmoniæ expugnantibus resultanti magis assimilabit, perquiretque, cur nam in rationibus ipsis repugnantia comprehendantur. Si igitur & hic acutum & graue faciunt ipsæ rationes, conspirantque in vnum, cum harmoniæ rationes sint in ipsam videlicet harmoniam, quæ alia est ratio maior, cum ipsæ minores sint & partes: profectò videmus similiter in vniuerso contraria: albū, nigrum, calidū, frigidū: item alatū, non alatum, pedatum, nō pedatū, rationale, irrationale. Singula verò animalis vnius vniuersi sunt partes: iam verò totum se cum ipso consentit, partibus passim inter se pugnantibus, secundum rationem verò totum. Itaque necesse est hanc quoque rationem vnam, ex rationibus contrariis vnam esse: adeo vt oppositio talis constitutionem ipsi & quasi essentiam afferat. Etenim nisi esset multiplex, non esset & omnis, non esset & ratio. Ratio verò existens differens est etiam ad seipsam, maximaque differentia contrarietas esse videtur. Quapropter si alterum quiddam omnino est, ipsum verò alterum agit aliquid, non tamen alterum minus, sed magis alterum efficit: sequitur vt alterum quiddam ad extremum efficiens necessario contraria faciat: Perfecta quoque erit ratio, si modo non solum differentia quædam, verum etiam contraria multa efficiat semetipsam.

XVII
In diuina
providentia
prescripta
sunt & quæ
nos agimus,
et quæ sub
inde pati-
mur.

C V M igitur talis sit qualem ipsa omnino in se per vniuersa se reddit, multo magis quæ fiunt contraria facit, quò magis iam distare coguntur. Sanè minus vnum est sensibilis mundus, quàm ratio sua: ideoque magis est multiplex, contrariis quoque refertus. Præterea viuendi appetitus est in singulis vehementior, amorque in vnum rapiens est ardentior: quæ verò amant sepe amata corrumpunt proprii boni audivitate, quando videlicet corruptioni obnoxia sunt. Amor quinetiam partis erga totum trahit ad ipsum quicquid potest. Sic itaque & boni & mali quasi ab eadem arte cuiusdam saltantis tripudio per contraria perducuntur: cuius quidem alteram partem bonam, alteram dicimus esse malam. atque ita pulchrè se habet. Sed enim nulli videbuntur amplius esse mali: Fortè verò nihil hinc prohibet aliquos esse malos: sed forsan sequetur ex seipsis non fieri malos. Fortassis etiam malis hinc venia dabitur, nisi quibus danda sit venia, & quibus nō ipsa ratio faciat. Faciat verò ratio, vt talibus quibusdam non ignoscatur: cæterum si pars quidem eius alia vir bonus est, alia verò malus, plures in eo partes obtinet malus. Sed certè ita fit quemadmodum in fabula: vbi alia quidem histrionibus poeta constituit, alijs autem pro

A εαυτῶ τοῖς μέρεσιν πολεμίον, οὕτως ἐστὶ καὶ φίλον, ὡς περ αὐτὸ εἰς δράματα λόγῳ αἶς, ὁ τὸ δράμα τὸς, ἔχων ἐν αὐτῷ πολλὰς μάχας. τὸ μὲν ἐν δράματι τὰ μεμαχήμενα, οἷον εἰς μίαν ἀρμονίαν ἄγει σύμφωνον, οἷον διήγησιν τὴν πᾶσιν τῶν μαχομένων * ποιεῖ * ποιεῖμεν, μὲν. ἐκ δὲ ἐξ ἐκείνου λόγῳ, ἡ τῶν διαφορῶν μάχη. ὥς τε μᾶλλον αὐτὸς τῇ ἀρμονίᾳ τῇ ἐκ μαχομένων ἐκάσσει, καὶ ζητήσῃ διὰ τὰ μαχομένα ἐν τοῖς λόγοις. εἰ οὐ καὶ ἐν ταύτῃ οὐ καὶ βαρὺ ποιεῖσι λόγοι, καὶ συνίσσιν εἰς ἐν ὅντες ἀρμονίας λόγοι, εἰς αὐτὴν τὴν ἀρμονίαν ἄλλον λόγον μέζοντα, ὅντες ἐλάττωες αὐτοὶ καὶ μέρη. ὁρῶμεν δὲ καὶ ἐν τῷ παντὶ τὰ εἰς πάντα, οἷον λευκὸν, μελαν, θερμὸν, ψυχρὸν καὶ δὴ πλεονέκον, ἁπλοῦς ἁπανθεν, ὑπόποιον, λογικὸν, ἄλογον. πάντα δὲ ζῶς ἐκείνου τῆς σύμπαντος μέρη. καὶ τὸ πᾶν ὁμολογεῖ εἰς αὐτῶν τῶν μερῶν * πάντα καὶ μαχομένων, * πολεμῶν κατὰ λόγον ἢ τὸ πᾶν. ἀνάγκη καὶ τὸν εἶνα τῶν * ἐξ ἐναντίων, λόγον εἶναι εἶνα, τὴν οὐσίαν * λόγον, ἐξ ἐναντίων λόγων εἶναι ὥσπερ φερέσσης, καὶ ἢ εἰ μὴ πολλὸς ἰδὲ, εἰ δὲ αὐτὴν πᾶς, εἰ δὲ αὐτὸν λόγῳ. λόγῳ δὲ ἂν διαφορὸς τε πρὸς αὐτὸν ἐστὶ καὶ ἡ μάλιστα διαφορὰ, ἐναντιώσις ἐστίν, ὥς τε εἰ ἔπερον ὁ λῶς, τὸ ἢ ἔπερον ποιεῖ εἰς μάλιστα ἔπερον, ἀλλ' ἐχ' ἢ τὸν ἔπερον ποιεῖ. ὥς τε ἄκρως ἔπερον ποιῶν, καὶ τὰ εἰς πάντα ποιήσει ἐξ ἀνάγκης. καὶ τέλος ἔσται, ὅταν εἰ διαφορὰ μόνον, ἀλλ' εἰ καὶ εἰς πάντα ποιεῖ εἶναι εαυτὸν.

ΩΝ δὲ καὶ τοῖς, * οἷος εἰς πάντα ποιεῖ, * οἷον πολλὸν μᾶλλον τὰ ποιεῖμενα ποιεῖ εἶνα πάντα, ὅσῳ καὶ διαφορῇ καὶ μᾶλλον, καὶ ἢ τὸν ὁ κόσμος ἐν ὁ αἰσθητὸς, ἢ ὁ λόγῳ αὐτῷ. ὥς τε εἰς πολλὸς μᾶλλον, καὶ ἢ ἐναντιότης μᾶλλον, καὶ ἢ τῷ ζῷ ἔφεσις, μᾶλλον ἐκάστω. * καὶ ὁ ἔρως * καὶ ὁ ἔρως, τῶν μόνον εἰς ἐν μᾶλλον, φέρει δὲ καὶ τὰ ἐρῶντα εἰς τὰ ἐρώμενα πολλάκις, εἰς τὸ αὐτὸ ἀγαθὸν ἀποδιδόντα, ὅταν φθαρτὰ ἢ καὶ ἢ ἔφεσις δὲ τῶν μερῶν πρὸς τὸ ὅλον, ἐλκεῖ εἰς αὐτὸ, ὃ δὴ ὡς αὐτῶν, ὥς οὐ καὶ οἱ ἀγαθοὶ καὶ οἱ κακοὶ ὡς περ αὐτῶν τῆς τέχνης * ὁρχημένων τὰ εἰς πάντα, καὶ αὐτῶν τὸ μὲν τί μέρους ἀγαθόν, τὸ δὲ κακὸν φήσμεν. καὶ ἔτω καλῶς ἔχει. καὶ τοῖς δὲ κακοῖς ἐπὶ. ἢ τὸ μὲν κακὸς εἶναι, ὅταν ἀναρῆται, ἀλλ' εἰ μόνον ὅτι πᾶς αὐτῶν ποιεῖται, ἀλλ' ἴσως συγγνώμη τοῖς κακοῖς, εἰ μὴ καὶ τὸ τῆς συγγνώμης, καὶ μὴ ὁ λόγῳ ποιεῖ. ποιεῖ δὲ ὁ λόγος μὴ δὲ συγγνώμονας ἐπὶ τοῖς ποιεῖται εἶναι. ἀλλ' εἰ τὸ μὲν ῥῶ αὐτῶν ἀγαθὸς ἀνὴρ, τὸ δὲ ἄλλο πονηρὸς, καὶ πολλὰ μέρη ὁ πονηρὸς, ὡς περ εἰς δράματα, τὰ μὲν τὰ τῶν αὐτοῖς ὁ ποιητὴς, τοῖς δὲ ῥῶται.

λεῖται, ἔστιν ἡ δὴ. ἢ γὰρ αὐτὸς πρωταγωνιστὴν,
ἢ δὲ δεύτερον, ἢ τὸ τρίτον ποιεῖ· ἀλλὰ διδῶν

* λόγος.

* πρῶτον

* τοῖσδε οἱ
ὑποκρίται,

* κατὰ μέρος
ἀνθρώποι
ποιητικῆν
χοροὺς φύ-
σιν,

* ἢ

* ἢ δὴ τό-
πον,

καὶ ἐστὶ * τὸ πρῶτον ἐκάστω. ὁ μὲν τῷ ἀγαθῷ, ὁ
δὲ τῷ κακῷ * πρῶτον. ἐκάτερον οὖν κα-
τὰ φύσιν καὶ κατὰ λόγον, εἰς ἐκάτερον ἔ-
πρεπον τὰ χωρεῖ, τὸν τόπον ἔχων, ὃν εἴλετο.
εἴπα φησὶ καὶ ποιεῖ. ὁ μὲν ἀσθεὲς λόγους καὶ
ἔργα ποιῶν, ὁ δὲ τὰ ἐναντία. ἦσαν γὰρ ἔ-
πε δρᾶματ' * οἱ ποιῆται ὑποκρίται, δι-
δόντες ἐαυτοὺς τῷ δρᾶματι. ἐν μὲν οὖν τοῖς
ἀνθρώποις δρᾶμασιν, ὁ μὲν ποιητὴς ἔδωκε
τὸν λόγον· οἱ δὲ ἔχοντες τὸν αὐτῶν, καὶ ἐξ αὐ-
τῶν, τὸ τε καλῶς, ἔτι καὶ τὸ κακῶς ἐκάστος. ἐστὶ γὰρ
καὶ ἔργον αὐτοῖς, μετὰ τὰς ῥήσεις ἔ-
ποιηται. ἐν δὲ τῷ ἀληθεστέρῳ ποιήματι, ὅτι μιμουμέναι *
κατὰ μέρος ἐκαστοὶ ἄνθρωποι ποιητῶν ἔχον-
τες φύσιν. ψυχὴ μὲν, ὑποκρίνεται· ἀδελφὴ
ὑποκρίνεται, λαβῶσα τὸν ποιητῆ, ὡς περ
οἱ τῇδε ὑποκρίται· ἰδὲ προσωπεῖα, τὴν αἰ-
διότητα τὴν κρεκτατὴν, ἔτι τὰ ῥάκη, ἔτι καὶ ψυ-
χὴ αὐτὴ τὰς τύχας καὶ λαβῶσα ἐκῆ. κατὰ
λόγον δὲ ἔτι αὐτὰ, καὶ ἐναρμολογημένη ταύ-
τας, σύμφωνος γίνεται, ἔτι συνετάξεν ἐαυτῷ
τῷ δρᾶματι καὶ τῷ λόγῳ πάντι. εἴπα οἷον
φθέρηται τὰς πράξεις καὶ πᾶς ἄλλα, ὅσα αὐ-
τῇ ψυχῇ κατὰ τὸν τρόπον τὸν ἐαυτῆς ποιήσειεν,
ὡς περ πῖνα ὠδῶν. καὶ * ὡς ὁ φθόγγος καὶ
τὸ ὄχημα τῶν αὐτῶν καλὸν ἢ αἰσχρὸν. καὶ ἡ
κόσμον προσέθηκεν, ὡς δόξειεν αὐτῷ εἰς τὸ ποί-
ημα, ἢ προσθεῖς τὴν αὐτῇ τῇ φωνῇ κακῶν,
ἐκ ἐποίησε μὲν τὸ δρᾶμα ἔπρον, ἢ οἷον ἦν, αὐ-
τὸς δὲ ἀρχὴν ἐφάνη, ὁ δὲ ποιητὴς δρᾶ-
ματος ἀπέπεμψε κατ' ἀξίαν ἀληθείας, καὶ
τὸ ἔργον ποιῶν ἀγαθὸν καὶ κακόν. τὸν ἢ ἡγάγεν
εἰς μέγας πῖνας, καὶ εἰ ἔχοι ἐπὶ τὰ καλλίστα
δρᾶματα. τὸν δὲ ἔπρον εἴπα εἶχε χεῖρονα ἔ-
προν τὸν τρόπον εἰσελθῶν εἰς τὸ δέ τοι πᾶν ποίη-
μα, καὶ μέρος ἐαυτοῦ ποιησάμεν δρᾶμα-
τος, εἰς ὑποκρίσιν τὸ δὲ ἢ τὸ κακῶς εἰσενεγ-
καμένη παρ' αὐτῆς. ἔτι τῇ εἰσοδῷ σωτα-
χθεῖσαι, καὶ τὰ ἄλλα πάντα χωρεῖς ἐαυτῆς ἔ-
προν ἔργων αὐτῆς λαβῶσα, δίκας τε ἔτι μᾶς
αὐτῆς. πρὸς δὲ τοῖς ὑποκριταῖς, ἀπὸ
ἐν μείζονι τόπῳ, ἢ κατὰ σκηνῆς μέτρον ὑπο-
κρινόμενοι καὶ ἔπειτα πάντος τὸ ποί-
ημα, καὶ δυνάμεως ἔστις μέγιστος.
ἐπὶ πολλὰ εἶναι * τὸ πρῶτον εἶδεν. πῖνας ἔτι
μᾶς ὁρίζοι. καὶ τῷ συνεπιλαμβάνειν καὶ
αὐτὸς ταῖς τιμαῖς καὶ ἀληθείας, ἀρμόζοντος
ἐκάστος τὸ πᾶν τοῖς ἡτέροις ὡς συμφωνεῖν τῷ
παντὸς λόγῳ. ἐν ἀρμόζοντι καὶ δίκῃ ἐκάστος
τῶν μερῶν τοῖς δεχομένοις, ὡς περ χορδῆς ἐκά-
στης εἰς τὸ οἰκεῖον καὶ προσήκοντα ὅπον ταπεινότητος, καὶ λόγον τὸ φθέρηται· ὁ ποῖον ἐστὶν αὐτῇ τὸ τ

A eorum natura utitur. Non enim ipse facit, ut
alius virtute primus sit in ludo, alius verò se-
cundus, alius denique tertius: sed concedens su-
as cuique rationes, deinceps assignat ordinem
vnicuique prorsus accommodatum. Sic itaq;
vnicuique destinatur locus tum bonum tum
malum maximè decens. Itaque vterque secun-
dum naturam atque rationem ad vtrunq; pro-
greditur prout decet, locum quem elegerat ob-
tinentes: deinde pronuntiat atque agit alius qui-
dem verba operaque prophana, alius verò con-
traria. Erant enim histriones sic aut sic affecti
etiam ante ludos, inde mores suos fabulis inse-
rentes. In scenicis quidem hominum actibus
poeta singulis distribuit rationes: ij verò penes
se, & ex seipsis habent, quod rectè quòdque non
rectè agant. Est enim munus illis vltra verba
poetæ. Sed in veriori poemate, quòd referunt
homines secundū partem, naturā habentes effin-
gentem animā subornatur. Et quemadmodum
histriones à poeta subornantur accipientes per
sonas, vestes, croceos amictus, lacerosue pan-
nos: sic sub mūdano poeta personatus animus
fortunas haud temerè subit. Hæ nanque secun-
dum rationem sunt easq; opportunè subiens;
fit mundanæ tragœdiæ vel comœdiæ concursus,
sequē inferit actibus rationique vniuersæ con-
sentientem, deinde quali pronuntiat actiones;
& cætera quæcunque anima ingenio etiā pro
prio faceret, quasi aliquam cātēlenam. Et quem
admodum vox atque figura ex se quoque pul-
chra est aut turpis, atque vel decus poemati vi-
detur adiungere, vel vitium vocis immiscens
non facit ut fabula sit diuersa iam atque fuerat;
ipsa verò inconcinna videtur. Poeta verò fabu-
læ auctor respuit hunc pro dignitate vitupe-
rans optimi iudicis officio functus: alium au-
tem ad maiores promouet dignitates, atque si
habeat, ad acta quædam præstantiora: at alterū
ad deteriora si possit. Eadem profectò ratione
anima ingreditur in hoc vniuersum mundi po-
ema, sequē ipsam scenicorum ludorum efficiēs
partem, secumque afferens ut gestus bene trans-
figat aut malè. Item in ipso introitu annexa or-
dini reliquorum, cæteraque omnia seorsum à se
suisque officijs nacta, pro dignitate pœnas ho-
noresque reportat. Adest præterea aliquid tar-
libus histrionibus, utpote in ampliori loco quā
sub mensura scenæ subornatis: præsertim cum
auctor vniuersi hos auctoritate donauerit, ma-
iorq; sit potentia ad multas morum, gestuum,
locorum species comparandas. Definiunt igitur
honoris & ignominie modum ex eo quoq;
quod ipsi in honore dedecoreque agendo com-
municant: vbi videlicet habitationes singulæ
singulis accommodatæ sunt moribus: adeo ut
rationi ipsius vniuersi consentiant, accommo-
dato videlicet vnoquoque secundum iustitiæ
iudicium suis vbiq; fortibus: sicut chorda in cy-
thara quælibet proprio conuenienti q; loco, &
ordine tenditur pro ipsa ratione sonandi, qua-
lis videlicet ad hoc ipsum facultas vnicuique

suppetit. Etenim in toto decorum pulchrūq; viget, si quilibet vbi decet disponitur, sonās qui dem mala in tenebris atque tartaro: in his enim pulchrum est ita sonare. Proinde id totum ita demum pulchrum est, non si quodlibet sit ut lapsis, imò si vnusquisque tonum conferens proprium ad vnam prorsus harmoniam ritè conducat, vitam ipse quoq; resonans, minorem tamè inferioremq;, & à perfectione remotiorem. Quemadmodum neq; in fistula vox vnica satis facit, sed minor præterea debiliór; requiritur ad totam fistulæ consonantiam prorsus conficiendam: quoniam in partes inæquales diuisus est concentus, & inæquales quidem singuli inter se sunt toni: perfectus autem ex cunctis concentus vnus efficitur. Etenim vniuersa ratio vna est, distribuitur autem in ea quæ non sunt æqualia: vnde diuersa sunt totius loca, partim meliora, partim deteriora: tū animæ non æquales inæqualibus locis ita cōgruunt. Ex quo hic efficitur, ut loca dissimilia sint, animæq; inæquales, atq; dissimiles loca dissimilia nanciscantur: quasi secundum quasdam fistulæ vel alterius instrumenti dissimilitudines: habitent quoq; loca pro animarum varietate inter se differentia, concinentes quolibet in loco proprios quidem cantus, sed tum locis singulis, tum vniuerso cōcordes: verum quòd à quauis anima malè sibi ipsi canitur, bene toti concinitur. Item quod ipsis præter naturam accidit, secundum naturam vniuerso contingit. Neque tonus minor concinit minus toti quàm maior, neq; canens sibi met ineptius, totum ob hoc reddit ineptius: Sicut neque plebeus quidam prauus ciuitatem iustis legibus institutam reddit deterio- rem, si modò alio hoc exemplo uti nunc expedit. Necessarius enim est & prauus vsus in ciuitate rebus aliquando ita poscentibus, talisq; homo rectè locatur.

XVIII
Differentiæ
animarū, &
confirmatio
superiorum.

ANIMÆ autem meliores vel deteriores partim quidem ob alias causas, partim verò velut ab initio non omnes æquales. Hæ namque competenti proportionē vniuersæ congruunt rationi, siquidem & in ratione & in animarum genere in partes inæquales facta est distributio. Reputare oportet animo secundos ac tertios ordines animarum: rursus eandem animam non secundum easdem sui partes semper agere: sed & iterum hoc modo dicendū: multa enim explicationis gratia præsens disputatio postulat. Considerandū ergo, nunquid forsitan nō oporteat eos introducere histriones, qui aliud quiddam pronuntient præter illa quæ poeta conscripserat, quasi conscriptio poetæ ex se ipsa imperfecta sit: illi verò quod reliquum erat suppleant, implentes ipsi locos, quos fortè vacuos poeta reliquerat, quasi mimi futuri sint non mimi: sed enim auctoris poetæ potius partes sint, qui præuiderit, quæ mimi pronuntiaturi sint, ut ita reliqua & quæ deinceps sequuntur ritè cōnectere valeat. Cuncta enim q̄ deinceps in vniuerso sequuntur, & q̄ ad mala opera cōsequuntur, rationibus ritè cōstant, & secundū rationē dispensantur vbiq;: velut quādo ex adulterio atq; stupro per rapinam commissio, filij naturali ordine

A διωάμεως εἰς τὴν καὶ γὰρ ἐν τῷ ὅλῳ, τὸ πρῶτον καὶ τὸ καλὸν, εἰ ἐκαστὸν ἔχει, πᾶσι ταῖς φθγγόμενος * κακὸς, ἐν τῷ σκότῳ καὶ τῷ παρτάρῳ. ἐν ταύτῃ γὰρ καλὸν ἔστω φθγγυέσθαι. καὶ τὸ ὅλον τὴν καλὸν, ὅσον εἰς λίθος εἴη ἐκαστος, ἀλλ' εἰ τὴν φθγγον τὸν αὐτὸν εἰς φερόμενον σωτελεῖ εἰς μίαν ἀρμονίαν, ζῶν καὶ αὐτὸς φωνῶν, ἐλάττω δὲ καὶ χείρῳ καὶ ἀπελεστέρα. ὥστε ἔχει ἐν σύριγγι φωνή μίαν, ἀλλὰ καὶ ἐλάττων τις ἔσται καὶ ἀμυδρά, πρὸς ἀρμονίαν τῆς πάσης σύριγγος σωτελεῖ, ὅπῃ μεμερίσται ἡ ἀρμονία, εἰς ὅσον ἴσται μέρη καὶ ἀνισοὶ μὲν, οἱ φθγγοὶ πάντες. ὁ δὲ τέλει, εἰς ἐκ πάντων καὶ δὴ καὶ ὁ λόγος ὁ πᾶς, εἰς μεμερίσται, ὅσον εἰς ἴσται. ὅθεν καὶ τὰ πάντες διαφοροὶ τοιοῦτοι, βελτίους καὶ χείρους καὶ ψυχὰς ὅσον ἴσαι, ἐναρμότισσιν ἔστω τοῖς ὅσον ἴσοις καὶ ἔστω καὶ ἐν ταύτῃ συμβαίνει, καὶ τὰς τόπας ἀνομοίους καὶ τὰς ψυχὰς, καὶ τὰς αὐτὰς ἀλλ' αἰσῶν ἔσται, ἐναντίως τὸς τόπας ἐχέστας οἷον κατὰ σύριγγος ἢ τινὸς ἄλλου ὁργάνου ἀνομοτήτας, ἐν τοῖς περὶ ἄλλα διαφορῶν εἶναι καὶ ἐκαστον τόπον * τὰ αὐτὰ συμφῶναι ἐπὶ ταῖς πῖποις ἐπὶ τῷ ὅλῳ φθγγόμενας ἐπὶ τὸ κακὸν αὐταῖς, ἐν καλῷ κατὰ τὸ πᾶν κείσεται. ἐπὶ τῷ φύσιν, τῷ παντὶ κατὰ φύσιν. ἐπὶ δὲ ἐν ἡπὶον φθγγῷ ἐλάττων, ἀλλ' ἔχειρον πεποίηκε τὸ ὅλον ἔστω φθγγόμενον. ὥστε ἔχει ὁ δὴ μὴ πονηρὸς ὢν, χείρῳ πεποίηκε τὴν ὀνομαζόμενον πόλιν, εἰ δὲ καὶ ἄλλη γρη῏ς εἰκόνι. δὲ γὰρ καὶ τέτταρ' ἐπὶ πόλει, δὲ δὲ καὶ αἰθρώπῃ τοῖς τε πόλεσιν, καὶ καλῶς καὶ ἔστω καίται.

E ΧΕΙΡΟΤΕΡΟΝ ἢ καὶ βελτίους ψυχὰς, αἱ μὲν, ἐπὶ ἄλλας αἰτίας εἰς, οἷον ἐξ ἀρχῆς καὶ πάσαι ἴσαι. ἀνάλογον γὰρ ἐστὶ τῷ λόγῳ μέρη ὅσον ἴσα, ἐπεὶ περ διεσθῆσαν. γρη῏ς δὲ εἰς δύμειται καὶ τὰ δ' ὅπῃ, καὶ τὰ τριταῖα. καὶ τὸ μὴ τοῖς αὐτοῖς ἐνεργεῖν αἰετὶ μερεσι ψυχῶν, ἀλλὰ πάλιν αὐτὰ καὶ ὡς λεκτέον. πολλὰ γὰρ ὅπῃ ποθεῖ εἰς σαφύνειαν ὁ λόγος. μὴ γὰρ ἐπὶ δὲ ἐπὶ οὐκ εἶναι τοιοῦτοις ὑποκριταῖς, οἱ ἄλλοι φθγγονταί, ἢ τὰ τῷ ποιητῇ. ὥστε ἀπελῶν πρὸς αὐτὰ τὰ δράματα ὄντα, αὐτοὶ δὲ πᾶσι πληρουῦντες τὸ ἐλλείπον. ἐπὶ τῷ ποιήσαντος διὰ μέσων κενὸς ποιήσαντος τὸ πᾶς, ὡς τῶν ὑποκριτῶν, ὅσον ὑποκριτῶν ἐσομένων, ἀλλὰ μέρη τῷ ποιητῇ. καὶ πρὸς δότος αὐτῶν φθγγονταί, ἢ ἔστω τὰ λοιπὰ σωεῖν, καὶ τὰ ἐφεξῆς εἰός περ ἢ. καὶ γὰρ τὰ ἐφεξῆς ἐν τῷ παντὶ ἐπόμενα τοῖς κακῶς τῶν ἔργων, οἱ λόγοι καὶ κατὰ λόγον, οἷον ἐκ μοιχείας καὶ αἰχμαλωτῆς ἀγωγῆς, πᾶσι δὲ κατὰ φύσιν καὶ βελτίους

generantur, & interdum fortè viri præstantiores: & quando vrbibus opera malorum subuersis, ciuitates aliæ excellentiores constituuntur. Si ergo absurda est illa introductio supplementis animarum, hæc verò & mala & bona faciunt, detrahimus enim rationi bonorum auctoritatem efficiendorum, adimimus illi omnem prorsus malorum communionem, quidnam prohibet? Histrionum quoque gesta partes asserere, sicut fabulæ in comædia, sic & ipsius quæ in vniuerso est rationis: atque hic tum quod honestè, tum quod turpiter fit includi: adeo vt in singulos histriones sic ab ipsa ratione progressio fiat, quo perfectius est mûdanû hoc artificiû, omniaq; ab ipso ipsiusq; ratione cõprehenduntur. At verò malorû hinc effectus cuius nã gratia cõcedetur? Atqui & animæ diuiniore nihil amplius esse videbuntur in vniuerso, sed partes erunt rationis omnes: atq; vel ipsæ rationes omnes erunt animæ, vel cûr nam aliæ quidem rationes erunt animæ, aliæ verò rationes tantû, cum tamen vniuersa ratio sit anima quædam?

A Βελτίους αἱ δὲ εἰς τὴν πόλιν αἱ ἀλλοτρίαι αἰμαίνονται, τῶν πεπορευμένων ἀπὸ ἀνδρῶν πονηρῶν. εἰ οὐκ ἄρα πᾶσι ἡ εἰσὶν αἰμαίνονται τῶν ψυχῶν, αἱ μὲν τὰ πονηρὰ, αἱ δὲ τὰ χρηστὰ ἐργάζονται. ὁποτέρῃσιν γὰρ τὸν λόγον, καὶ τῶν χρηστῶν, ἀφαιρούμεν αὐτὰ τὰ πονηρὰ, τὰ καλῶς, καὶ τὰ τῶν ὑποκριτῶν ἐργα μέρη ποιεῖν, ὡς περὶ τῶν δράματῶν. ἐκεῖ, ἔτω καὶ τὸ ἐν τῷ παντὶ λόγῳ, καὶ ἐν ταύτῃ καὶ τὸ κακῶς, ὅτι ἐναντίον. ὡς περὶ ἐκαστὸν τῶν ὑποκριτῶν, ἔτω πᾶσι αὐτὰ τὸν λόγον, ὅσῳ πλείον περὶ τῶν τῶν δράματῶν, καὶ πάντα πᾶσι αὐτῶν. ἀλλὰ καὶ τὸ κακὸν ποιῆσαι, ἵνα τὴν καὶ αἱ ψυχῆαι δὲ, ἔσθ' ἐπὶ ἐν τῷ παντὶ αἱ θεοί τε. ἀλλὰ μέρη λόγου παῖσαι, καὶ ἡ οἱ λόγοι παῖσαι ψυχῆαι, ἡ δὲ τὴν οἱ μὲν, ψυχῆαι οἱ δὲ λόγοι, λόγοι μόνον, πάντες ψυχῆς πινὸς ὄντες.

ΠΛΟΤΙΝΟΥ

ΕΝΝΕΑΔΟΣ Γ

ΛΟΓΟΣ Γ.

PLOTINI

ENNEAD. TERTIAE

LIBER III

ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ.

Qui est de Prouidentia secundis.

Qualis sit
vniuersalis
natura, &
quàm facili
prouidentia,
vbi multa
rediguntur
in vnum.

VID ergo de his dicendum existimamus? Fortè & mala simul & bona ratio vniuersa complectitur, cuius hæc quoq; sunt partes. Nõ enim vniuersa ratio hæc gignit: sed vnã cum his existit tota. Ipsius namq; animæ vniuersæ actus sunt rationes, partiũ verò partes. Cum verò vna differentes habeat partes, simili quadam proportionatione rationes distribuuntur: quapropter & opera quæ vltimæ genituræ sunt, similiter disponuntur. Cõcordes verò inter se sunt animæ, cõsona quoq; sunt opera: cõsona inquã ita, vt vnũ quiddã ex ipsis vel contrarijs cõstruatur. Cũcta enim ex vno quodã fonte manãtia, in vnũ quoque cõfluunt necessitate naturæ. Quamobrè varia germina vel contraria deniq; facta ex eo, qd' ex vno pullulant, in vnũ deniq; ordinẽ contrahuntur. Quamuis enim in singulis animalibus, ceu in equorum genere pugnent inuicem: quamuis inter se mordeant, quãuis certa-

Εἰ πίνω δοκεῖ περὶ τῶν; ἡ καὶ τὰ πονηρὰ καὶ τὰ χρηστὰ, λόγος παῖσαι. ληφέν ὁ πᾶς, ὃ μέρη καὶ ταῦτα. καὶ ὁ πᾶς λόγος γινῆται ταῦτα, ἀλλ' ὁ πᾶς ἐστὶ μετὰ τῶν. ψυχῆς γὰρ πινὸς πάσης ἐνέργεια: οἱ λόγοι. τῶν μερῶν τὰ μέρη, μιᾶς ἢ διαφόρου ἐχέουσης μέρη, ἀνάλογον. ὅτι οἱ λόγοι, ὡς τε καὶ τὰ ἐργα ἐχέουσι ὅντι γινῆματα σύμφωνοι ἢ αἱ τὴν ψυχῆαι, πρὸς ἀλλήλας τὰ τε ἐργα. σύμφωνα ἢ ἔστω, ὡς ἐν αὐτῇ. ὅτι ἐξ εἰς πάντων. ἐκ γὰρ ἐνός τινος ὁρμηθέντα πάντα, εἰς ἐν συνεχεῖ φύσεως ἀνάγκη. ὡς τε καὶ διαφόρου ἐκ φύσεως καὶ ἐναντία γενόμενα, τῶν ἐξ εἰς εἶναι συνελκεῖ. * ὁμῶς, εἰς συντάξιν μιᾶς, ὡς * ὁμῶς περὶ καὶ ἐφ' ἐκαστὴν ζῶον ἐν ἑκάστῃ γῆνι, καὶ μάχονται, καὶ δάκνυσιν ἀλλήλους, καὶ